

Fráter

1911. ÁPRILIS 1.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

L. ÉVF.

KÖZLÖNYE

7. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. * Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

(Telefon: 37-22.)

Szociálpolitika és erdészet.

Irta: Gegesi Kiss Ernő m. kir. főerdőmérnök, az erdélyrészi kirendeltség csikvármegyei megbizottja.

Az az óriási társadalmi átalakulás, amely a mult század folyamán megindult, még korántsem ért nyugvópontra. A figyelmes szemlélő nemcsak forradalomszerű kitörések alkalmával hanem akkor is, amikor a felszinen minden csendesnek látszik, észreveheti, hogy valami forrong a vén Európában és sajnos, hazánkban is. Csak egy csekélyke kis nyílás kell jelen társadalmi rendszerünknek közel évszázados s akkor örökre megalapozottnak hitt gátján s könnyen bekövetkezik, hogy a ma rendes medrében hömpölygő folyó széttöri a gátat s elsöpri a jelen társadalmat, teljesen felborítva mindent (különösen a sok mindenféle széthuzó elemből álló magyar állam területén), mit a mult század nagyjainak oly sok igyekezettel s nagy munkával hazánk, nemzetünk s állami létünk fenmaradása érdekében alkotniok sikerült.

Látnunk kell, ha csak nem járunk behunytt szemmel az élet utain, hogy társadalmunk minden rétege elégedetlen adott helyzetével s azon változtatni, javítani igyekezik. Jogos e törekvés, miként

a medrében célja felé csendesen hömpölygő folyó munkája, de csak addig, míg gátat, partot nem szakaszt, azontul már nemcsak jogtalan, hanem közveszedelmes is. A társadalom alsóbb rétegeinek vezetése olyanok kezébe került, kik önös céljaik érdekében könnyelműen, sőt a legtöbbször a legrosszabb célzattal, a zavarosban leendő halászhatalás reményével működnek.

Ütik a rést, nem nagy kapavágásokkal bár, hogy a figyelők se vehessék észre alattomos munkájukat, de mégis vágják s a part itt is, ott is omladozni kezd, nem is sejtett veszélyeket hozva az országra s népére. Nem tudja, nem is sejt talán a jóhiszemű tömeg, hogy az általa felforgatott társadalom romjai alá fogja temetni őt is, reményeivel s vágyaival együtt! Pedig ha az erők tisztos korlátok között *egy cél felé a jogos igények, mások szerzett jogai tiszteletben tartása mellett leendő kielégítésének célja felé és soha sem ugrással, avagy éppen sötétbe ugrással törekednének: az általános jólét mint cél minden valószínűség szerint, ha nem is egyszerre, de fokozatosan annál biztosabban elérhető lenne!*

Mások jogainak tiszteletben tartása, okos mérséklet, komoly és kitartó munka, a gyengék erőinek egyesítése, embertársaink megbecsülése, mértékletesség az élvezetekben? Ugyan ki beszél ma ilyen balgaságokról? A nép u. n. „vezérei“ bizonyára nem, kik sztrájkok és jogtalan földosztási kísérletek rendezésével a tudatlan, alkoholtól is hajtott népet a csendőrszurony elé viszik, míg maguk ennek a népnek filléreire gondtalan, nagyuri életet folytatnak.

Szomoru kép; de azt hiszem, senki sem mondhatja rá, hogy nem igaz!

De „el ti komoly képek, ti sötétség fajzati, félre“! Lássuk, kik legyenek a munkások s mit tegyenek, hogy ily szomoru képek a mi társadalmunk egén meg ne jelenhessenek vagy ha már, sajnos, előfordultak, meg ne ismétlődjenek.

A vagyon, az intelligencia s az ezeken alapuló társadalmi állás, nézetem szerint, az embernek nemcsak jogokat ad, de kötelességeket is ró rá, olyan kötelességeket, melyek nincsenek ugyan bevezetve a telekkönyv teherlapjára, nem foglaltatnak benne a szolgálati szabályzat §-aiban, a kinevezési okmányban vagy szerző-

désben, de meg vannak írva mélyen, halálíg tartó betűkkel, a szívben s mely kötelességet ez egyetlen szó fejezi ki: emberszeretet! E kötelességből folyó munka végzéséért a munkadíjat nem fizeti meg a föld terményekben, az értékpapír kamatemelkedésben, a munkaadó vagy az adóhivatal elsőjén pengő pénzben, mégis megvan az s becse, értéke sulyos, csak szív kell az értékeléséhez s nem rideg numerus. Ugy nevezik ezt a munkadíjat: embertársaink hálája s a jók elismerése.

Aki erre a jutalomra számít, legyen az bármily állásu tagja az intelligens magyar társadalomnak, annak teljesíteni kell e téren kötelességét; aki — Kölcsenyként — „egyebet nem bir, hordjon fővenyet vagy téglát a nagy épülethez, de vegye ki mindenki a maga részét a munkából“. Az e téren feladat megoldása ugyanis nem az állam, de a társadalom, jobban mondva minden, a művelt névre számot tartani akaró egyén kötelessége, vagyis emberi, a szó nemesebb értelmében vett, emberi kötelesség! Nem kell e kötelesség teljesítéséhez nagy előtanulmány, csupán jó szív s benne emberszeretet, továbbá szívós kitartás s a csüggedés nem ismerése és az emberekhez jóakarát. Magát az alapját e tudománynak a nagy Mester e szavai foglalják magukban: „Szeresd felebarátodat mint tenmagadat“.

Jól tudja azt, vagy legalább is tudnia kellene minden gyárosnak, üzemvezetőnek, földbirtokosnak, gazdasági intézőnek vagy erdésznek, hogy megelégedett s így nyugodt munkások munkája, legyen az gyári, mezőgazdasági vagy erdei munka, összehasonlíthatatlanul eredményesebb, mint az elégedetlen s így állandóan nyugtalan, izgatott munkásoké.

Nemcsak emberbaráti kötelességet teljesít tehát, de önmaga és alkalmazója érdekében is cselekszik azon a néppel s mondjuk csak ki őszintén, a népből élő egyén, ki azzal s annak apró ügyeivel s bajaival foglalkozni nem restell! És jól jegyezzük meg, jóval könnyebb a népet elégedettségében megtartani, mint az egyszer elégedetlenné vált s a médréből kicsapott folyamhoz hasonló embertömeget megfékezni! Éhes sereggel senki sem nyert csatát! Szálljunk le hát, kik a néppel érintkezünk, arról a bizonyos „ló“-ról, s úgy érintkezzünk vele, hogy ne érezzen részünkről leereszkedést, szóval igyekezzünk vele szemben szeretettel viseltetni, hogy így

bizalmát megnyerhessük, bajait felismerhessük s ez alapon indulhassunk meg a rajta való segítés útján. Elismerem, nehéz az első lépés, de ha sikerült megtennünk azt s a bizalmatlanság jege megtörött, a többi magától jó. Ha egyszer nemcsak az urat látja bennünk a vezetésünkre utalt nép, bajain, melyek ma még igazán nem orvosolhatatlanok, segítenünk nem lesz nehéz. Nem szabad azonban ajtóstól rohannunk a házba s mindig tudnunk kell s szemünk előtt soha sem szabad téveszteni azt a gyakorlati ténytet, hogy a nép bizalmatlansága az „urak“ iránt nem mai keletű s hogy a bizalmatlanság a néplélek örök tulajdonsága. Igyekezzünk őtet, ha bizalmát némileg birjuk már, magunkhoz emelni s különösen a tudásbeli különbséget oszlassuk el, mit ő közte s közöttünk óriásinak lát. E célra azt ajánlom, hogy tudásunk általa ismeretlen nagy bankóját váltsuk fel előtte is ismeretes apró pénzre. Mert míg tudásunk nagy bankóját vagy cifra értékpapirját könnyen értéktelen czimkének tekintené az egyszerű ember, addig ha azt apróra váltva adogatjuk neki, könnyen beveszi, sőt ha egyszerre nem akarjuk a csömörlésig megtömní meg is emészti azt. Szóval soha se akarjunk sokat markolni nehogy semmit se fogjunk meg. Biztatásaink, bátorításaink közepett tereljük rá, panaszaik meghallgatása közben, arra is figyelmüket, hogy a gyengének is van ám ereje s a gyenge erők egyesítésével s egy irányba terelésével nagy célok és eredmények érhetők el. Így felébred a vesztett öntudat, kialakul az önbizalom s ezek alapján, amint csak a kellő időt elérkezettnek látjuk, hozzákezdhetünk a tulajdonképeni munkához. Hogy ez mi legyen, erre megtanít a boldogult gróf Károlyi Sándor nemes eszméinek letéteményese, s jelenleg az ő méltó utódja dr. Darányi Ignác elnöklete alatt álló Magyar Gazdaszövetség.

*

Több mint 20 éve vagyok köztisztviselő, azalatt az erdészet majdnem minden ágánál, az ország különböző vidékein, nagyon is különböző körülmények között szolgáltam s a néppel mindig szeretettel foglalkozva, sok alkalmam nyilott annak bajait megismerni. Jelen állásomban 7 év óta éppen azzal foglalkozom, keresem annak okait s igyekezem azokat elhárítani! Szeretném leírni tapasztalataimat mind, de társadalmunk mindenik rétegével ily irányban

egy cikk keretében, e lapok hasábjain, már csak a lap irányánál fogva sem foglalkozhatom. Így tehát e kérdés tárgyalásánál jelen alkalommal, tekintettel remélhető olvasóközönségemre, csak a falukat, melyek az erdészettel szorosabb összeköttetésben vannak s illetőleg azok viszonyait tartom szem előtt.

Hol van a még nem is olyan régi falu, melynek megelégedett egyszerű lakói olvasmányát semmi, legfennebb a biblia vagy a kalendárium, ruházatát a házi szőttes, italát a bor vagy méhser, látókörét a legközelebbi város piacza képezte?! Eltűnt! Elseperte az egyszerű falut a rohanó élet, az igények növekedése.

Ma alig van már valami a régi faluból, még a muskátli is eltűnt az ablakból, hogy helyét az idegenből betelepített begonia foglalja el! Ma már Budapest csak a szomszédban, Amerika pedig a második szomszédban van! Az igények nőttek rohamosan, az emberek szaporodnak, a föld nem nyujtható ki, a gazdasági tudás nem gyarapodott, népünk kereskedelmi ismerete nem több a semminél, elaprósodott földcskái a régi módi gazdálkodás mellett alig teremnek valamit, s amit teremnek, azt sem tudják a falusi emberek a világpiaczi árak figyelembevételével még csak tűrhető áron is eladni; amit venniök kell, annak ára legnagyobb részével a közvetítő kereskedelmet gazdagítják; a népjóléti intézményeket nem ismerik, vagy azok iránt bizalmatlanok; a magas kamatú adósságok nőnek, az árverések egymást érik; az alkoholizmus hallatlan mérveket öltött, az erkölcs meglazult, a kivándorlási ügynökök csábítgatnak a tengeren tuli Eldoráddal; a gombamód elszaporodott filléres ujságok (tisztelet a kivételeknek) terjesztik a nemzetköziséget, ígérik a földosztást stb. Azt hiszem, hogy jó helyt keresem az elégedetlenség s züllés okait a fentebbiekben!

Mit tegyünk ez okok elhárítására, vagy ahol még, hála Istennek nincsenek meg, azok bekövetkezésének megelőzése érdekében? Terjeszszük a gazdasági és kereskedelmi ismereteket, egyesítsük az erőket szövetkezés útján, ismertessük s honosítsuk meg a falukban a népjóléti intézményeket, terjeszszük a takarékoságot minden vonalon, üldözzük az alkoholizmust, nemesítsük az erkölcsöket jobb olvasmányok, nemes szórakozások útján.

Ezáltal magától szűnik meg a kivándorlás, züllés, nyomor, miként a napfelkeltével elvonulnak az undok férgek a föld színéről

Elismerem, hogy mindez nem csekély feladat; de tapasztalásból mondhatom, hogy kitartó szorgoskodás és célutudatos munkával megoldható. Lássuk, miként?

*

A tudás, és pedig a falusi népnél, melynek kis gazdaságából kell megélnie, a *gazdasági tudás* az az alapfeltétel, melylyel az egyéni és társadalmi boldogulhatás megalapozandó. Kezdjük tehát munkánkat ennek terjesztésével. A gyermekeknél elvégzi ezt az iskola, de amennyiben erre esetleg mint iskolaszéki, gondnoksági elnökök befolyhatunk, hassunk oda, hogy már az iskolában a tanítás az élet számára, szóval gyakorlatiasan történjék.

Kiknek kell azonban terjeszteni a tudást a felnőtteknél s fokozni az életbe kikerülő mindkét nembeli ifjúságnál? Az államnak nincsenek erre szervei, sőt eszközei sem. E feladat megoldása a faluk intelligens embereinek nemes kötelessége.

Ugyde minden házba, minden családi tűzhelyhez bemenni, s ott rámutatni a családi élet hibáira, az erkölcsök lazulására, a gazdasági elmaradottságra, időnk nincs; ez különben is a bizalmatlan s elmaradott embereknél könnyen a magánjog megsértésének érzetét, s a legbelsőbb ügyeikbe való beavatkozás tudatát kelthetné fel, s még ha fizikailag kivihető is lenne, célunkat ez uton elérni nem volnánk képesek, sőt jóakaratu tanácsainkkal ily uton magunktól s így az ügytől is elidegenitenők az embereket.

Első feladatunk tehát, mihelyt a nép közvetlen vezetőinek bizalmát annyira megnyertük, egy olyan szerv létesítése, mely kívül áll a hivatali testületeken s tisztán társadalmi szerv. Egy olyan valami, hol mindenki otthon lehet, a nagyok s kicsinyek egyaránt, hol eloszlik a vagyoni s társadalmi állásbeli különbség, s melyben mindenki magát csak és csupán embernek, egy cél felé törekvő embernek érezze, s mely körzetből kiindulhat a falu kulturái, gazdasági s erkölcsi fejlesztésének minden tényezője!

E célra a legalkalmasabb, sőt tapasztalásból mondhatom, egyedül alkalmas a Magyar Gazdaszövetség által kiadott alapszabályok szerint megalakított *Gazdakör*. Alapszabályt szívesen küld s utbaigazítást ad a fenti szövetség (Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám).

Az alakításánál főtörekvésünk az legyen, hogy csekély, leg-

fennebb egy korona évi tagsági díj mellett alakuljon meg a gazdakör. Így mindenki, kicsi és nagy egyaránt beléphet abba tagnak.

A módosabbak lehetnek alapító tagok, magasabb összeg fizetésének kötelezettségével. Ha nincsenek jó vezérek, győzelemre sem lehet kilátás.

Ez okból fődolog, hogy a kör elnöke s választmánya az eszmének teljesen megnyert s fizetés és önös érdek nélkül az ügyet szolgálni kész egyénekből állíttassék össze. Jól felhasználhatók erre a hivatásuk magaslatán álló lelkészek, tanítók, erdőőrök stb.

Mindenesetre álljon be körünk tagnak a Magyar Gazdaszövetségbe s a vármegyei gazdasági egyesületbe, nemcsak azért, mert e testületek a kört s tagjait erkölcsiekben és anyagiakban is hathatósan támogatják, hanem azért is, mert egyesülésben az erő.

Ha nincs ereszalja — mondja a közmondás — fecske sincs. Ez okból, mihelyt körünk megalakult, igyekezzünk annak bármily szerény, de saját otthonáról gondoskodni!

Előbb természetesen bérlet útján. De nem hiszem, hogy a falu földesura, a kincstár, gyáros, egyház, iskolaszék, vagy maga a község ne engedjen át e célra egy szobát, ha kérjük azt!

Rendeljünk meg 1—2 jól megválasztott s elsősorban minden esetre népies irányu gazdasági lapot, különben ilyeneket a Gazdaszövetség is ad a tagdíjban, adjuk oda a mi s barátaink kiolvasott napilapjait. Kérjünk a körnek ingyenes népkönyvtárt a földművelésügyi miniszter urtól.

Állapítsunk meg télen hetenként 3—4 estét, nyáron a vasárnap délutánt, dologidő után, amikor legalkalmasabb a falu viszonyai szerint, összejövetelekre.

Ezen időkre menjünk el magunk is a körbe s ott tartsunk szabad előadásokat, jobban mondva: a legegyszerűbb módon megbeszéléseket a falu dolgairól. a kör- és magán-, de mindig a helyi viszonyokhoz alkalmazott s így érdekes tárgyáról. Az irni olvasni nem tudók részére czélszerű közérdekű s mulatva tanító cikkek felolvasása. A többiek, tapasztaltam, mohón olvassák a lapokat s a népkönyvtár is egy év alatt pótlásra szorul!

A tagdíjakat szedjük be *pontosan* s helyezzük el azt gyümölcsözőleg. Ezáltal elérjük azt, hogy a falusi ember megtanulja a kört magáénak ismerni, ahhoz mintegy jogot formál, az össze-

jövedelek pedig megkedveltetik, az addigi kocsmázás helyett, a nemesebb szórakozást embereinkkel!

Hívjuk meg gazdakörünkbe téli gazdasági előadások tartására a Gazdaszövetséget, a gazdasági egyesületi titkárt, a gazdasági szakktanárt; de előadása előtt mindig tájékoztassuk az illetőt alaposan falunk viszonyairól.

Erkölcsei és gazdasági oktatásainkat kezdjük e tudományoknak az abc-jénél s csak fokról-fokra haladjunk lassu, csiga lépésekben. Például az alkoholizmus elleni küzdelemben elégedjünk meg egyelőre, ha a butító pálinkaivást a borral helyettesíthetjük.

Gazdasági téren első feladat a régi rossz ekék kiküszöbölése mellett újak, czélszerűek és olcsók beszerzésére venni rá gazdáinkat. Utóbbi feltételt elérhetjük a gazdakörben való tömeges megrendeléssel. A különböző ekék megismerésére szívesen rendez a vármegyei gazdasági egyesület a gépgyárosokkal a helyszínen ekebemutatást, ekeversenyt! Így menjünk tovább fokról-fokra a talajművelő eszközökkel. A trágyakezelés okszerűségének megismertetése is sürgős feladat, melylyel egyidejűleg kérjünk a földművelésügyi miniszter urtól mintatrágyatelepet vagyis ennek egy kiscgazda udvarán való berendezésére segélyt. A vetőmagtisztítás fontosságának megismertetése is a kezdet munkája legyen. Szerezzünk be a kör részére a csekély tagdíjból, de sohasem teljesen ingyenes, hanem a kör javára való csekély díj fizetése melletti közös használatra, jobb talajművelő s magtisztító eszközöket.

Ugyancsak ily módon szerezhetünk be közös apaállatokat!

Nemkülönben közös megrendeléssel vetőmagvakat, háztartási s gazdasági cikkekét. A tömeges megrendelésből az egyeseknek visszamaradó haszonból azonban mindig juttassunk bár valami csekélységet a körnek magának is.

Mindenik beszerzésnél vegyük igénybe az állami támogatást; de semmit se adjunk vagy adassunk ingyen, mert csak így fejlődik ki a népben a maga lábán járás nagy tudománya.

A czélszerű gazdálkodás gyakorlati bemutatására kérjük a földművelésügyi minisztériumtól népies mintagazdaság berendezését, de juttassunk ahhoz erre igazán érdemes kiscgazdát!

Közben-közben a gazdakörben rendezzünk egy-egy színelőadást, pásztorjátékot, dalestélyt, mindig a kör pénztára javára.

Ha már a gazdakörben megtanulta a nép közcélra végrehajtó közbejötté nélkül is áldozni s élvezni a gazdakör erkölcsi, gazdasági és anyagi előnyeit, menjünk egy lépéssel tovább!

Alakítsuk meg az Orsz. Központi Hitelszövetkezet kebelében, a tőle kérendő alapszabályok szerint, a hitelszövetkezetet.

Ezáltal a népet s az ifjúságot is, melynek működésünk körébe való bevonása nagyon fontos, megtanítjuk a takarékosagra s megszabadítjuk a falut a drága városi váltókölcsontól és ennek felvételével s a törlesztéssel járó számos kiadástól és idővesztegetéstől!

Ha megvan a hitelszövetkezet, következzen a Hangya kötelékében a Gazdaszövetségtől kérendő alapszabályok szerinti fogyasztási s ennek keretében az értékesítő szövetkezet megalakítása. Ez könnyen fog menni, mert a nép már a gazdakörben megismerte némely cikkek közös beszerzése folytán, a közös megrendelés előnyeit s a fogyasztási szövetkezet csupán ennek általánosítása. Belevonható e szövetkezet működésébe a gyümölcs-, gabona-, tojás-, állat- stb. értékesítés, az összes háztartási, gazdasági cikkek, vetőmag, műtrágya stb. közös-beszerzése. Az ilyen szövetkezet által megszabadul a nép az uzsorától s beletanul a kereskedelmi ismeretekbe.

Mikor e szövetkezeteink évi mérlegeit csináljuk, ne feledkezzünk meg azok anyjáról, a gazdakorról sem, a tiszta nyereségből juttassunk neki is s ne az osztaléokra, de a tartalékalapra gondoljunk s igyekezzünk lassan-lassan alapot gyűjteni egy „Népház“-ra, melyben a szövetkezetek s gazdakör legyenek annak idején elhelyezhetők!

Munkálkodásunk körébe az ifjúságot czélszerűen azáltal vonjuk be, ha rendezünk részükre a vidéken megfelelő anyagokkal rendelkező háziipari tanfolyamokat téli időben. A földmivelésügyi miniszter ur támogatása megnyerhető e célra! A fiuk részére alkalmas a kosárfonás, fafaragás, kerékgyártó durvább munka, méhkaptárkészítés, nyírág-, czirokseprű- és kefekötés stb. Mindkét nembeli fiatalság részére a szalmafonás. Nők részére a gombkötés, szövőipar, művirágkészítés stb. A készitendő tárgyakhoz az anyagot előlegképen beszerezheti a hitelszövetkezet, a kész munkára előleget adhat s az értékesítést elvégezheti a fogyasztási szövetkezet.

De szervezhetünk az ifjaktól zenekart (legczélszerűbb a fuvós

zenekar), dalárdát, műkedvelő színjátszó társulatot, melyek költségeihez az előleget adhatják a szövetkezetek. Tapasztalásból mondhatom különben, hogy mindezek keresetükből önmagukat képesek jól fentartani.

Alakítsunk az ifjuság körében, a gazdakörben lövészegyesületet, s abban rendezzünk lövésztanfolyamokat. Ehhez a fegyvert, töltenyt s katonai vezetést ingyen adja kérésünkre a honvédelmi miniszter ur. A felnőtt ifjakkból szervezzünk a gazdakör keretén belül önkéntes tűzoltóegyesületet.

Mindezen egyesületekben az ifjuság nemcsak szórakozik, de lélekben nemesül, testben erősödik s megszokja az összetartást, a fegyelmet, egymás megbecsülését s önértetre teszen szert!

Ha fenti szövetkezeteink megerősödtek, alakítsuk meg viszonyainkhoz képest a tejszövetkezetet, állattenyésztési és állatbiztosító szövetkezetet, pinczeszövetkezetet, földbérelő szövetkezetet stb. Ismertessük a Munkás- és cselédbiztosító pénztárt, szerezzünk azoknak tagokat, szervezzük intéző bizottságát. Hassunk oda, hogy gazdakörünk tagjai jég-, tűz- és életbiztosításaikat a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél eszközöljék. Mindezek alakításához alapszabályokat s szervezésükhöz utbaigazítást szívesen ad a hozzáfordulóknak a Magyar Gazdaszövetség.

*

Fentiekben látom én a falu boldogulásának, a kivándorlás megakadályozásának, hazánk általános vagyoni s ez alapon teljes politikai függetlenségének fontos eszközeit!

Mondjanak olvasóim ábrándozónak, én hiszem s tudom, hogy nem vagyok az; mert a magam szűk körében tapasztaltam, s tényekkel is tudom igazolni állításom valóságát!

Nem tudom azonban hangsúlyozni eléggé, hogy ez irányu munkánkban soha se téveszszük szemünk elől a fokozatosság elvét, s igyekezzünk magunk mellé fokról-fokra segítő társakat nevelni s csak annyi és olyan ily irányu intézményt létesítsünk falunkban, mennyihez megtalálható környezetünkben az önzetlen s lelkes vezérkar, s amilyenhez megvan a szükséges létalap.

Ne alakítsunk fenti célra (eltekintve a szövetkezetektől) külön-külön alapszabályok mellett külön-külön szervezett testületeket, hanem amit csak lehet, az egy gazdakör kebelében létesítsük;

mert ennek alapszabályai keretébe mindezek beleilleszthetők, legfennebb csak egy-egy működési szabályzat kézsitendő részükre, s így egy elnökség s választmány által vezethetők is azok.

Készséggel elismerem, hogy nem kis munka, mire ezuton vállalkoznunk kell; de „erős akarat nem ismer akadályt“, s erős akarral s kitartással biró embernek nem szabad tudnia, hogy mi a lehetetlenség! Számos példa van előttünk e téren is, kérem csak azokat követni!

*

Ez eszmék zászlóját hazánkban a boldogemlékezetü gróf Károlyi Sándor bontotta ki nem [is egészen két évtized előtt! E zászló alatt alakult meg az Országos Hitelszövetkezet ezideig több mint 2000 falusi szövetkezetével, a Magyar Gazdaszövetség s kebelében a Hangya, mely éppen a napokban nyitotta meg az ezredik falusi fogyasztási és értékesítő szövetkezet boltját! Tekintélyes számu gazdakör, állattenyésztési, tej-, pincze- és bérlő- stb. szövetkezetünk is működik már!

Sok millió korona, fillérenként összegyűlt vagyon szolgálja e szövetkezetekben a kisember érdekét s sok százezer ember élvezi azok áldását! Gazdaköreinkben is tetemes számu kiscgazda törekszik a nagy cél felé. Mindez azonban még nem elég. Az elért eredmények serkentsenek minden jó embert mind több és többre, addig míg ez intézmények minden faluban meglesznek!

Lebegjenek szemünk előtt a művelt nyugat hatalmas példái. Országos Hitelszövetkezetünk számos millióból álló pénzalapja Hangyánk 10 év alatt 50 ezer K-ról majdnem 20 millióra emelkedett évi forgalma arra bátoritson, hogy a szövetkezetek általánosításával, a nép filléreiből akkora alapot teremtsünk, mekkorából akár az önálló nemzeti bank legyen létesíthető. Hangyánknak az ezer szövetkezetének megtízszerezésével pedig biztosítsuk az alapot arra, hogy sajátjából, jobban mondva a falusi kisemberek által összehozandó fillérekből tulajdon gyárat alapíthasson s azokban a mi anyagunkat dolgozva fel saját gyáraiból láthassa el a falusi szövetkezeti boltokat áruval.

Az állatbiztosítás szövetkezeti alapon való szervezése s általánossá tétele által nemcsak azt érvük el, hogy csekély áldozattal az állatállományunkban eddig előfordult oly sok károsodástól lesz

megóva a gazdaközönség; a biztosítás révén jelzáloghitelalappá tehetjük azt a nagy vagyont, mi állatállományunkban fekszik, mely ma még bizonytalanságánál fogva, igazán nem képez jelzáloghitelre alkalmas alapot.

Igy ölelkezhetik s így kell találkozzék a végcélnál a vagyoniilag s hitelében megerősödött kisgazdaosztály, a termelő az iparral. Ezuton remélhetjük és pedig biztosan remélhetjük a magyar ipar önállóságát is elérni, így tehetjük valósággá a gazdaságilag, iparilag, kereskedelmileg, vagyoniilag és ez alapon politikailag is független s nagy és tekintélyes magyar államot, mindnyájunk édes reményét.

*

Nemzetiségi kérdés, bujtogatás? Mily szépen lennének méregfókaitok fenti irányu intenziv munkálkodással kihuzhatók:

Én azt hiszem, hogy a csak frázisokkal dolgozó bujtogatás lehet ugyan ideig-óráig hatékony, de az egyén és nép érdekében kézzelfogható s zsebremenő eredményekkel való működés, a nép-jólléti intézmények meg honosítása annak mindenesetre győzedelmes vetélytársa leend! A szegény és műveletlen nép könnyen felül a nemzetiségi „vezér“-ek ígéretéseinek, de az értelmes és vagyonos mindenesetre meggondolja azt!

*

Ezt a zászlót, melyre ez eszmék vannak felirva, hazánkban a Magyar Gazdaszövetség, élén nagyérdemü elnöke, dr. Darányi Ignác volt miniszterünk tartja kezében s mellette állnak a vezérkarban számosan, kik időt, fáradságot, munkát nem kimélve, nemes lelkesedéssel, nagy tudással és emberismerettel, s ami e dolognál a fő, bámulatos kitartással szolgálják az eszmét, a köz-művelődés, az általános vagyonosodás, a kicsinyek szervezésének és vezetésének nagy céljait!

Nekik köszönhetők az e téren elért nagy eredmények!

E lelkes vezérkar mögötti seregben, mint alvezéreket látunk a harczvonalban előállani neves politikusokat, főurakat, főuri hölgyeket, a budapesti egyetemi ifjuság körében alakult „Széchényi-szövetség“ lelkes gárdáját, papokat, jegyzőket, tanítókat; de sajnos, nem látjuk ott kellő számban az erdőtiszteket és altiszteket. Pedig a néppel hivatásuknál fogva való állandó érintkezésük, nagy befolyásuk, intelligenciájuk és azon körülmény, hogy működésük

területe az ország határait, főként a nemzetiségi vidékeket foglalja el, egyenesen predesztinálják az erdészeti tisztviselőket, hogy e munkában teljes számmal s a legnagyobb erővel részt vegyenek!

E körülményt, e felett tünődve, tisztán csak annak tulajdonítom, hogy igen tisztelt szaktársaim figyelme nem volt eleddig felhiva e nagyfontosságú kérdésre!

Ezért voltam bátor, készséggel elismerve gyarlóságomat, kezembe venni csupán az ügy iránti szeretet s az életből merített szerény tapasztalataim által vezetettve, avatatlan s gyenge tollamat, hogy felhívjam szakunk érdemes munkásainak figyelmét jelen igénytelen soraimmal ez ügyre, s annak nagy fontosságára.

Erős a hitem, ismerve a magyar erdészet nemes hazafiságát, s minden jó ügy iránti érdeklődését, hogy igénytelen soraim oda találjanak, hová czímezve vannak; gyenge hangom megnyilvánulása nem lesz a pusztában elhangzó szó s meghallgatásra talál igen tisztelt szaktársaimnál!

Az ügynek, a jelenleg szolgálatban álló erdőtisztai és altisztai személyzet és az erdészeti ifjuság körében való megismertetése, megkedveltetése és népszerűsítése érdekében kérem az Országos Erdészeti Egyesületet, tegye magáévá ez eszmét, s minden módon odahatni szíveskedjék, hogy az erdőgazdaság, s hazánk javára az erdészet körében minél általánosabbá tétessék az.

Konkrét indítványaim idevonatkozólag az alábbiak volnának:

1. Rendeztessenek a Magyar Gazdaszövetség bevonásával, de mindenesetre az illető vidék helyi és specziális erdészeti viszonyainak ismeretével teljesen bíró egyének által az erre legalkalmasabb időszakokban Budapesten, de legczélszerűbben a vidéki erdészeti központokban, az eszmét s a gyakorlati kivített ismertető előadások, tanfolyamok, külön az erdőtisztek s külön az erdőőrök részére.

2. Az összes erdőőri iskolákban hetenként két órán, amint azt itt Csikszeredában a honvédaltisztai iskolában teszszük, rendes tárgyként állandóan taníttassék a szociálpolitika a fenti tárgy részletes s főleg gyakorlati ismertetésével.

A budapesti állatorvosi főiskolán a jelen tanév kezdetétől fogva már állandóan hetenként két órán át szociálpolitikai előadások tartatnak.

3. Szerveztessék e célra selmeczbányai főiskolánkon külön

röndes tanszék, amely tanszék egyuttal felölelhetné a mező-, legelő- és havasgazdaságtant is, miuttán a jelen, de különösen a jövő szempontjából e tárgyakkak a jelenleginél jóval tágább keretekben való előadására amugy is nagy szükség lesz.*)

„Házi kezelés“.

Irta Kaán K.

Nem szivesen és tudomásom szerint most először használom az értekezésem czimében alkalmazott kifejezést annak az eljárásnak a megjelölésére, amelynek a magyar erdőgazdaságban való meghonosítását e lapok hasábjain is már többször propagáltam és amelynek gyakorlati alkalmazásával most már nap-nap mellett, mind több dolgunk akad!

Idegenkedésemnek e megjelöléssel szemben alapja van, amit ezuttal megindokolni kívánok.

Köztudomásu, hogy erdőbirtoknak bérletszerű hasznosítása nincs gyakorlatban. Nyugaton ez teljesen ismeretlen fogalom. Nálunk tudtommal az Esterházy hercegi uradalom néhai tulajdonosának ajánlotta mintegy 30 év előtt egy akkortájt nagy tekintélyű erdőgazda, hogy erdőbirtokának üzemtervszerű hasznait adja bérbe és az újraerdősítés kötelezettségét, valamint az egyéb gazdasági föladatokat bérelőjére hárítsa. A bérelő azután, mert a bérlet az 1879. évi XXXI. t.-cz. 17. §-a alá tartozó erdőbirtokra vonatkozott, vállalt kötelezettségei végrehajtásához okleveles erdőtiszteket felfogadni volt kénytelen. Ennek az eljárásnak s az egész bérleti rendszernek teljesen okszerűtlen voltát belátta a jogutód, s most, hogy a hosszú bérlet lejár, „házi kezelésbe“ veszi birtokait, azokat *saját erdőtisztjei ellátására bizza!*

Erdőbirtok bérletileg való hasznosításának tehát ez az egyetlen esete is megszűnik Magyarországon.

Ilyen körülmények között azután a be nem avatottakban önként

*) A szocialpolitika oly értelemben, amint Szerző kívánja, leginkább a szervezésre váró erdőgazdasági politikai tanszékkel kapcsolatosan lenne megoldható.

támad az a kérdés, hogy *ha nincs bérleti erdőgazdaság, mi hát az a házi kezelés*, aminek alkalmazását mind több oldalról sürgeti, kiváló gazdasági eredményeit fennen hirdeti a szakirodalom. Aminek emlegetésével, sőt alkalmazásának sürgetésével már országgyűlési beszédekben, valamint a napi lapok hasábjain is találkozunk?

És bizonyára csodálkoznak az addig be nem avatott érdeklődők, ha azt hallják feleletül, hogy nem a bérleti gazdaság és nem is a vállalati gazdasági üzem ellentéte az, amint erdőgazdasági vonatkozásban „házi kezelés“-nek neveznek, mert hiszen a magyar erdőbirtokosok kizárólag saját tisztjeikkel látják el erdeiket;*) ezekkel adminisztráltatják birtokaikat, ezek telepítik, nevelik, ápolják, gondozzák az erdőt, — és *csak éppen a termést nem aratják ők, még sok helyütt!* Azt még a legtöbb esetben lábon értékelik, lábon bocsátják árúba, és lábon adják át vevőnek!

Csodálkoznak ennél fogva annak hallatára is, hogy *egyedül az anyagtermésnek a birtokos részéről való előkészítése és a rakodó helyeken termelt állapotban való árúba bocsátása az az eljárás*, amit a fatermésnek lábon való eladásával szemben a „házi kezelés“ kifejezéssel szeretnek megjelölni.

Hogy ez a körülírás a magyar erdőszetre nem hizelgő félreértésekhez nyújthat alkalmat, s hogy a „házi kezelés“ és annak ellentéte alatt a laikusok az erdőgazdaságra vonatkoztatottan tényleg egészen mást értenek, arról magam is meggyőződtem, mások is tapasztalhatták!

Mindazonáltal nem javasolok irtó háborút e körülírás ellen! Csak megindokolni kívántam „a fatermés házilagos előkészítése“ vagy: „a házilagos anyagtermelés és kihozás“ mindenestre igazoltabb és félremagyarázásokra okot nem szolgáltatható körülírásoknak alkalmazását, hogy azokat egyben az erdőgazdaközönségnek szives figyelmébe ajánljam!

Ezek használatánál az értelem tekintetében bizonyára nem támadhat kétely; míg ezzel ellentétben, az előbbi megjelölés alkalmazása esetében, megfelelő fölvilágosítások nélkül pl. önként támad a laikusokban az a kérdés, hogy oly esetekben ha nincs házi kezelés. — per analogiam mezőgazdaság — minek is tart a birtokos a gazdaság ellátására hivatott alkalmazottakat?

*) Állami kezelésben, az állam tisztjeivel.

Ilyen és hasonló kérdések különben a még eléggé kiforratlan magyar erdőgazdaság részletkérdéseire nézve ezután is támadhatnak!

Igy mindig joggal kérdezheti tőlünk bárki is, hogy mivel indokolható meg a magyar erdőgazdaságnak a nyugati országoké-toli eltérő az az eljárása, a melylyel minden gazdasági teendőt maga végez, de a fatermést szinte kivétel nélkül tarvágás mellett lábon bocsátja áruba!?

Erre az utóbbi kérdésre a feleletet megadtam e lapok f. évi január havi jubiláris számában irt tanulmányomban és idevágó előző, egyéb értekezéseimben. Megadtam oly esetekre vonatkozóan, a melyekre nézve e kérdést illetőleg felelni egyáltalán lehet!

Jeleznem kell azonban, hogy ott, ahol még volnának akadályai az erdők föltárásának, azok a közforgalmi eszközök fejlődése során most már rohamosan eltűnnek, s velők egyben összeomlanak azok az okok, a melyekhez támaszkodva ilyen kérdésekre bizonyos esetekben felelni még egyáltalán lehetett.

Különösképpen kiemelem, hogy a keresletnek megfelelő választékok szerint termelt anyagokért elért egységárak meglepő arányai ma már nap-nap mellett fokozódva, *annyira szembeszökő előnyökkel bizonyítanak a házilagos termelés mellett, hogy azok elől az erdőgazdasági jövedelem lényeges sérelme, tudatos csonkítása nélkül megindokolható alapon kitérni nem lehet!*

Azok az okok, amelyek miatt az ország erdőbirtokosai, vagy azok erdőgazdaságának intézői itt-ott megokolt, másutt indokolatlan alapon a multban lábon adták el a magyar erdők faállományának egy jelentékeny részét, az erdőben birt nemzeti vagyon milliárdjainak prédára jutását idézték elő és ezzel szemben a mérleg másik serpenyője javára egy aránytalanul csekély, többnyire nagyon is efemer értékű közgazdasági hasznot eredményeztek!

Ezért manapság, amikor az ily módon elkallódható vagyon arányai a termelt állapotban elért faárak révén szinte meglepően megnövekedtek, amikor ilyen eljárások mellett még más, hasonlóan jelentékeny magán- és közgazdasági érdekek is érzékeny sérelmet szenvednének, amikor továbbá az erdőbirtok jövedelmezőségével szemben is meghatványozódtak már a várakozások és amikor sok helyen már meg vannak, a legtöbb helyütt pedig megteremthetők azok a föltételek, amelyek révén a kívánatos gazda-

sági átalakulás biztosítható: úgy véljük, elérkezett a tizenkettedik órája, elérkezett a legfőbb ideje annak, hogy az erdőgazdaságot lenyűgöző régi rendszer eljárásaival szakítva, végre-valahára az okszerű gazdasági haladás útjára térjünk, s többek között ne lábon, de termelt állapotban értékesítsük a fatermést.

Örvendetes megnyugtatásunkra szolgálhat, hogy maga *Serényi Béla* gróf földművelésügyi miniszter, aki csak legutóbb jelentette ki a képviselőház egyik nyílt ülésén, hogy nagyon szereti az erdőt, az 1911. évi költségvetés bizottsági tárgyalása alkalmával, *Mezőssy Béla* volt földművelésügyi államtitkár, országgyűlési képviselő kérésére oda nyilatkozott, hogy a kincstári erdőgazdaságokban a házilagos termelést fokozatosan bevezetni szándékozik.

Örvendetes tudomásul szolgálhat különben az erdészeti közönségnek az a körülmény is, hogy a földművelési kormány a belügyivel egyetértésben a házilagos anyagtermelésnek olyan városok tulajdonát képező birtokon való bevezetését is propagálja, amelyek attól eddig, bizonyára föl nem ismert imminens érdekeik ellenére idegenkedtek!

Igy a földművelési miniszter egy, a Selmezbánya város erdőgazdaságát érdeklőleg tőle kért szakvélemény nyilvánítása alkalmával hívta föl a belügyminiszter figyelmét arra a körülményre, hogy nemcsak a gazdasági belterjesség és ezzel a jövedelem fokozása, valamint bizonyos szociális szempontok szolgálata, hanem a használatra kerülő állományok természetes felujtása érdekében is kívánatos lenne, hogy a város a fatermés eddigi értékesítésének eljárásaival szakítva, a fatermés házilagos előkészítését és termelt állapotban való eladási módját alkalmazza.

A belügyminiszter azután e vélemény birtokában, a városhoz intézett 1260/911. számú leiratban a tárgyat érdeklőleg következőképpen nyilatkozott: „A házi kezelésnek a városi erdőkben leendő fokozatos bevezetését úgy a jövedelmezőség emelése, mint szociális okokból a földművelésügyi miniszter ur is kívánatosnak tartja és pedig annyival inkább, mert a természetes felujtás sikeres keresztülvitele a faanyagok házilagos kitermelése nélkül alig lehetséges, vagy legalább állandó összeütközés és perlekedés forrásává válhatik az erdőbirtokos és a faanyag vásárlója között. A város-

nak érdekében állhatna tehát, ha ezt a négy évi faeladási időt a házi kezelés előkészítésére használná föl.“

Nem kételkedünk, hogy Selmezbánya szab. kir. város melynek erdőbirtoka kifejezetten jegenyefenyő tenyésztére hivatott, tehát elsősorban és szinte kizárólag arra van predesztinálva, hogy rajta természetes felujjítással kapcsolatban tömegtermelésre alapított és fokozatos világosságbahozással végrehajtott haszonfagazdaságot üzzenek, a belügyminiszter bölcs tanácsát követni is fogja.

Annál kevésbbé kételkedhetünk ebben, mert e város, mely oly görcsösen ragaszkodik az erdészeti főiskola megtartásához, már csak annak az egy körülménynek az erkölcsi hatása alatt is, hogy a magyar erdészet „alma mater“-ét birja falai között, el fog követni mindent, hogy birtokán a jelen kor modern irányelveinek megfelelő okszerű gazdaságot vezessen be.

Nem hihetjük végül, hogy e város, melyet nagyarányu terhei miatt magas pótdadók nyugöznek le, ne kövesse azt a tanácsot, mely birtokán a belterjes és jövedelmezőbb gazdaság üzéséhez vezető utat jelöli meg. Mely az erdőben birt vagyónának nemcsak konzerválását biztosítja, de módot nyújt ahhoz is, hogy a természetes uton telepített és fokozatos gyéritéssel nevelt állományok kialakításával azt még jelentékenyen gyarapítsa is.

Örvendetes tudomásul szolgálhat ennek a kérdésnek a taglalásánál, hogy a Selmezbányától nem is messze fekvő Besztercebánya szab. kir. város 12.253 kat. hold erdőgazdaságában már negyedik éve olyan gazdasági rendszert követ, mely a par excellence jegenyefenyő talajból álló erdőbirtok okszerű erdőgazdasága részére mindenesetre a legalkalmasabb, s a most idézett kormány-intencziót is teljes mértékben födi, annak minden tekintetben megfelel!

Besztercebánya, mely nemcsak azzal vonta magára az ország figyelmét, hogy a város-szükségletek modern kellékeit magának mind megszerezte, hanem hogy üzemeit kivétel nélkül házilag látja el — négy év előtt megalkotott szervezeti szabályzatába fektette le a jövő gazdaság czéltudatos alapelveit.

A város közönségének reálistan gondolkodó képviselőtestülete egyhangulag fogadta el az ide vonatkozó tervezetet és iktatta szervezeti szabályzatába.

Ez a szabályzat elrendeli, hogy a városi erdőgazdaság minden teendője takarékosan végzett házilagos munkával, minden dolga körülményességet kizáró módon látandó el, továbbá, hogy az erdőbirtok faállománya rendkívüli, igazolt esetek kivételével természetes úton ujtandó föl.

Jegenyefenyő lévén az erdőbirtok helyénvaló fő faneme, föltétlenül szükséges, hogy annak fentartása legyen a gazdaság egyik első célja s a gazdaság általában a jegenyefenyő igényeinek feleljen meg. Ehhez képest megkívánja ez a szabályzat is, hogy a főhasználatok az alátelepedett fiatalos és az állva maradó fák megsértése nélkül, az előhasználatok a faállomány művelése érdekében és az annak okozható minden hátrány kizárásával, mindemellett pedig minden használat annak a céljának a szolgáltatásban hajtassék végre, hogy a szabad állásba kerülő és legéltrevalóbb törzsek okszerű tömeggyarapodása biztosíttassék.

Elvül állítja fel továbbá a szabályzat, hogy a fatermés minden része akként termeltessék ki, amint annak legnagyobb kereskedelmi értéke biztosítható és kivételével a városi raktáron levő tűzifának, minden kereskedelmi árut képező faanyag nyilvános verseny útján értékesítendő és az erdei rakodóra hozottan adandó át a favásárlónak, hogy ekként az erdőgazdaság érdekei minden irányban megvédessenek, a vállalati esélyek mindemellett kizárassanak és lehetőleg reális ajánlatok biztosíttassanak.

Reá mutat végül, hogy az erdőgazdaság belterjességének fokozására okszerű beruházások hivatottak, ezek tehát az erdőjövedelem emelése érdekében létesítendőek. Tervezésük és végrehajtásuk a műszaki követelményeknek megfelelő legyen, hogy maradandó értékkel ne csak pillanatnyilag, hanem beláthatatlan idő-kig szolgálják az erdőgazdaság érdekeit.

Nem ez a megfelelő alkalom, hogy ezen rendelkezések ismertetése után most e város erdőgazdaságát illető további részletkérdésekbe bocsátkozzam. Az előzők kommentárául azonban ideiktatom, hogy a személyi járandóságnak az erdészeti alkalmazottak fizetésrendezéséből folyó emelkedése és az erdőgazdasági munkák béreinek jelentékeny felszökése, valamint a tűzifaárak pár év előtt bekövetkezett jelentékeny arányu visszaesése s hasonló egyéb, a jövedelmezőséget számottevő mértékben terhelő körülmények daczára,

a városi erdőgazdaság tiszta bevételénél a házilagos termelés bevezetésétől számított idő óta ebben a gazdaságban is *emelkedés mutatkozik!* Ennek a ténynek, valamint annak megállapítása, hogy a város erdőgazdasága az ott negyedik éve alkalmazott új gazdasági rend eredményeinek átlagában s minden rendű kiadás számbavétele mellett kat. holdanként és évente *10 kor. 45 fillér tiszta jövedelmet biztosít,* mindenesetre megnyugtathat mindenkit az iránt, hogy a termés házilagos előkészítése és termelt állapotban való értékesítése s eredményei teljes mértékben kielégíthetik a hozzá fűzött reményeket!

Szives örömmel szögezem itt le ezek után azt a tényt is, hogy már a fakereskedelem is hova-tovább megbarátkozik a fatermesnek előkészített állapotban történő áruba bocsátásával; és mert bizonyára fölismerte annak a kereskedelemre is jelentős előnyeit, már kívánatosnak is jelzi, hogy ez az eljárás minél hamarabb és minél szélesebb körben nyerjen alkalmazást.

A Magyar Fakereskedő, a „Magyar Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesületé”-nek közlönye az Erdészeti Lapok f. évi I. füzetében megjelent tanulmányommal foglalkozva, január 15-iki számában ennek a fölfogásnak határozott kifejezést is ad, amikor így ír:

„Kétségtelen, hogy hazai erdőgazdaságunk lassanként mindinkább ki fog vetközni primitív állapotából és megszűnik a tarvágásos rendszer az ezzel kapcsolatos erdei jellegű fatermelő vállalatokkal együtt, hogy helyet adjon a rendszeres erdőgazdaságoknak, a házi kezelésnek, a gyári jellegű fatermelő vállalatoknak. *Mi fatermelők saját érdekünkben is azt óhajtjuk, hogy ez a fejlődés minél gyorsabb legyen,* hogy a fatermelési üzlet megszűnjön az lenni, ami most: egy számtalan czégektől függő kockázatos vállalat”.

Ez a kijelentés arról tesz örvendetes tanuságot, hogy a Magyar Fakereskedők és Faiparosok Országos Egyesületé-nek organuma nemcsak jól ismeri a közgazdasági előrehaladás erdészeti vonatkozású irányait is, hanem teljes mértékben tudatában van annak, hogy a fakereskedelem egészséges alapokon való széles arányú kialakulásához éppen az a leglényegesebb alapföltétel, hogy a magyar erdőkben olyan konsolidált gazdasági irányzat

alakuljon ki, amely többek között a fatermést előkészített állapotban bocsátja kínálatra s ezzel a fakereskedelmet fölszabadítja attól a nagyarányú tőkebefektetéstől, e mellett kifejezetten erdőgazdasági teendőktől és reá nézve mindenestre kockázattól is, amit a fatermés előkészítése és a közforgalmi eszközökig való kihozatala megkíván.

A Magyar Fakereskedő ez a fölfogása a „puhafaüzletről“ ugyane számba irt beszámolójának kijelentéseiből is visszatükröződik. Ott ugyanis a már tovább föl nem tartóztatható átalakulással foglalkozva, annak a fakereskedelemre levont konsekuensiaként s egyben tanácsadasképen azt a kijelentést teszi, hogy:

„aki vállalataival az országban akar maradni, az jövőben már aligha talál alkalmas állományokat nagyszabású termelési vállalatok létesítésére, hanem figyelmét inkább azokra a kincstári, városi, közhatósági vagy uradalmi faeladásokra kell fordítania, ahol a házi kezelésnek alacsonyabb vagy magasabb foka már be van vezetve, ahol tehát a tulajdonképeni kitermeléssel járó munkát és kockázatot az erdőtulajdonos magára vállalja, ennek fejében azonban a kitermelt nyersáruért magasabb árakat is kíván elérni“.

Majd így folytatja: „Ha szemügyre vesszük az utolsó mintegy 20 év leforgása alatt leginkább Erdélyben létesült olyan nagyszabású fatermelési vállalatokat, melyek lábon álló fát vásároltak és dolgoztak föl, amelyeket tehát ennél fogva erdei jellegű vállalatoknak nevezhetünk és összehasonlítjuk ezeknek az eredményét azon vállalatokéval, amelyek — bár drágábban — de az erdőtulajdonos által már némileg kitermelt és a vízparthoz vagy valamely már régebbi idők óta fennálló fűrészhez szállított nyersfát vásároltak és dolgoztak föl, tehát a gyári jellegű vállalatok által elért üzleti eredményekkel, úgy azt kell konstatálnunk, hogy az erdei jellegű vállalatok üzleti eredményei sokkalta rosszabbak, a gyári jellegű vállalatok eredményeinél, de semmiesetre sem állanak arányban azzal az óriási tőkével, munkával és kockázattal, mely ezekre az erdei jellegű vállalatokra fordított“.

Egyetértünk a „Magyar Fakereskedő“-vel, hogy a fatermeléssel kapcsolatos kereskedelmi vállalatoknak ilyen formájukban ebben az országban már hosszú időre létjogosultságuk nincs. Át fognak ezek alakulni fűrészárut termelő ipari és fakereskedelmi vállala-

latokká; s egészséges, izmos törzsét fogják képezni a konsolidált alapon bizonyára nagy arányokban kialakuló magyar fakereskedelemnek.

Egyetértünk abban is, hogy a fatermés lábón való vételénél a mennyiség és minőség tekintetében, a termelés és kihozás költségeinek arányaiban és még sok egyébben nagy kockázatot vállal a fakereskedő, aki emellett több évre terjedő vállalatánál még azt sem tudhatja, hogy milyenek lesznek a konjunkturák akkor, amikor a termelendő fát majdan piacra hozhatja!

Ezekben a kérdésekben tehát nincs eltérés közöttünk, amint-hogy megnyugvással vettem tudomásul a Magyar Fakereskedő azt a nyílt kijelentését is, hogy az Erdészeti Lapok f. évi I. számába irt tanulmányom lényegére nézve „a két érdekeltégi csoport teljes egyetértése konstatálható!“(*)

A gazdasági átalakulás máris megindult nagy munkájának sikeréhez, mely tehát nemcsak a magyar erdőgazdaság, de a magyar fakereskedelem érdeke is, szükség is van a két érdekeltég erre az egyetértésére és szükség van arra is, hogy amint a magyar erdőgazdaság hozzáfogott a rendszerváltozással kapcsolatos teendők fokozatos végrehajtásához, úgy *a magyar fakereskedelem se késsen azoknak a kérdéseknek a megoldását dülőre segíteni, amelyek különösen az ő érdekeit érintik!*

*) A Magyar Fakereskedő e tanulmányomra vonatkozólag észrevételt is tesz.

Kiemeli ugyanis, hogy a fának előkészített állapotban való értékesítése mellett a birtokos részére biztosítható volt, s tanulmányomban pontos számadatokkal igazolt 40—50, sőt 80—90%-os bevétel többlet lábón való értékesítés esetében nem képezte volna teljes egészében a favásárló hasznát, mert azt még a kiadások olyan egész sora terheli, mely a birtokosra, akinek saját személyzete van és nem kénytelen e célból külön alkalmazottakat tartani, akinek kockázata igen kicsiny, aki nem rövid üzleti időre kénytelen berendezkedni stb., a faanyagok házilagos előkészítése esetén nem hárul. Ennek kijelentése után pedig kifogásolja, hogy tanulmányom számbeli megállapításainál ezt a körülményt figyelembe nem vettem!

Pedig ez a dolog természetében rejlik, mert nekem munkám megírásánál nem az volt és nem is lehetett feladatomban, hogy a lábón való faeladásnál a favásárlónak jutó tiszta hasznát kutassam és állapítsam meg, hanem hogy *konkrét esetek pontos adatai alapján azt a haszontöbbletet mutassam ki, melyet a birtokos magának biztosíthat, ha fatermékét nem lábón, de előkészített állapotban hasznosítja.* Hogy ez a két dolog természetszerűleg nem fűdi egymást, azt szívesen igazolom, de ennek kiemelésére, mert feladatomban nem tartozott, nem tértem ki.

Többször idézett tanulmányomban a sok közül több ilyen feladatot soroltam föl, amelyek talán érdemesek arra, hogy velők a kereskedelmi érdekeltség behatóbban foglalkozzék!

Befejezésül örömmel kell megállapítanom, hogy a magyar erdőgazdaközönségnek az a része, mely szereti az erdőt, mint maga a földművelésügyi miniszter is, és amely megbecsülve hivatását, változatlan odaadással is áll az őstermelés e szép ágának szolgálatában, lelkesedik a rendszerváltozásért, mely megkezdődött és amelynek most már föl nem tartóztatható végrehajtása és befejezése csak idő és olyan pénz kérdése, mely nagy közgazdasági sikerek biztosítása mellett busás kamatokkal és hamarosan amortizálódik.

Lelkesedik pedig annál is inkább, mert joggal és teljes bizonyossággal számít arra, hogy e jelentős gazdasági rendszerváltozás után nálunk is, úgy mint a nyugat országaiiban, az erdő és az abban üzött gazdaság nagy nemzetháztartási jelentősége majdan mégis csak teljes mértékű elismerésre talál!

Fadöntőcsavar álló fáknak tetszés szerinti irányban való döntésére. (Szab. bej.)

Tervezte és ismerteti: *Bartha Ábel* m. kir. főerdőmérnök.

A) *Alkatrészek.* (Lásd az 1. képet.)

1. Öntött aczélból való csavaranya. Egyik végén zárt, tojásdad alakú talpa van.

2. Martin-aczélból való, egymenetű lapos csavar, melynek bunkójában a ruddal való hajtásra furás van. A bunkó gömb felületű nyulvánnyal végződik.

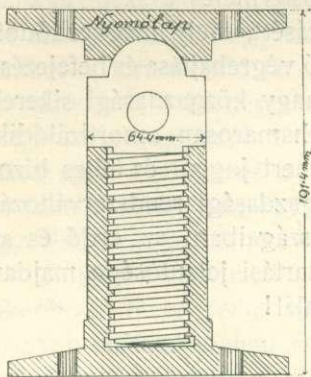
3. Öntött aczélból való nyomólap, közepén a csavarorsó bunkóján levő félgömbnek megfelelő mélyedéssel.

4. Böhler-aczélból való, 60 cm hosszú fordítórud.

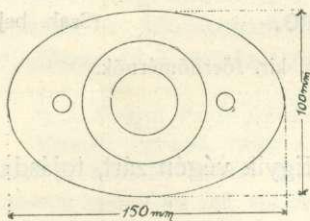
B) *Használati utasítás.* (Lásd a 2., 3. és 4. képet.)

A kívánt dülés irányával ellenkező oldalon fűrészszel két vágást teszünk a fán, melyeknek egymástóli távolsága pontosan $19\frac{1}{2}$ cm, sem több, sem kevesebb. Az alsó 15 cm mély vágás a tuskóba jön és csak a fadöntőcsavar elhelyezése céljából való; ezt vágjuk először.

Azután kezdjük a felső vágást s mikor ebben a fűrész háta is túl van az alsó vágás mélységén, félbehagyjuk a fűrészélést. Egyik munkás fejszével vagy pedig előnyösebben vésővel kiüti az alsó meg felső vágások közti forgácsot és az így keletkezett üregbe a fadöntőcsavart nyomólapjával együtt úgy tolja be, hogy a csavaranya talpa simán illeszkedjék rá az alsó vágáslapra s ruddal hajt a csavaron annyit, hogy a csavarorsó bunkóján levő nyomólap a felső vágáslapra jól ráfeszüljön. A másik munkás ezalatt 10 cm mély irányító hajkot vág a fába a felső vágás magasságában, a kívánt dülés iránya felőli oldalon.

Nyomólap alapröjze

1. kép.

Folytatjuk ezután a fűrészélést s ha a fűrész szorulni kezd, hajtunk a csavaron annyit, hogy az ismét könnyen huzható legyen. Mikor a vágással 4 cm-nyire közel jutottunk a hajkhoz, be van fejezve a fa levágása, következik a döntés. Hajtjuk a csavart addig, míg a fa valósággal dülni kezd és akkor szerszámunkat, hogy a dülő fa alá ne kerüljön, elveszszük onnan.

A fordítórudat annyira kell a csavarorsó bunkójába dugni, hogy vége a másik oldalon ki ne álljon s mikor egy félfordulatot tettünk vele, átdugjuk azt a lyukon és ismét hajthattunk vele egy félfordulatot. Munkaközben azt kivenni fölösleges.

C) *Tudnivalók.* Használat előtt a csavaranyát belül, egészen a fenékig és a nyomólap mélyedését vazelinnal kell megkenni.

Ügyelni kell arra, hogy a vágáslapok mindig egyenesen, a fának hossz tengelyére merőlegesen hatoljanak be a fába s hogy azok párhuzamosak és egymástól a fadöntő hosszával egyenlő távolságban legyenek.

A csavar épsége érdekében még megkísérelni sem szabad, hogy a nyomólapot tegyük alul és a döntés alkalmával helyzetét

változtató felső vágáslapra a csavaranya talpát illeszszük rá; egy-
szóval nem szabad a fadóntócsavart fejére fordítva használni.

Nagyon dültnövésű fáknek a dülés irányával ellenkező oldalra

2. kép. Bartha-féle fadóntócsavar használatban. Kezdő helyzet.

való döntésénél az irányító hajkot csak azután kell kivágni, mikor
a fadóntócsavar helyére már beállított.

Fontos az is, hogy az irányító hajk vágáslapja egy magas-
ságban legyen az átvágási lappal, mivel különben hasadás követ-

kezhetik be, ami — különösen oldalt dült fáknál — a döntés irányát bizonytalanná teszi.

A csavar és a fordítórud oly szilárd anyagból valók, hogy a

3. kép. Bartha-féle fadóntócsavar használatban. A dőlés pillanata. A csavar 48 mm-re van emelve.

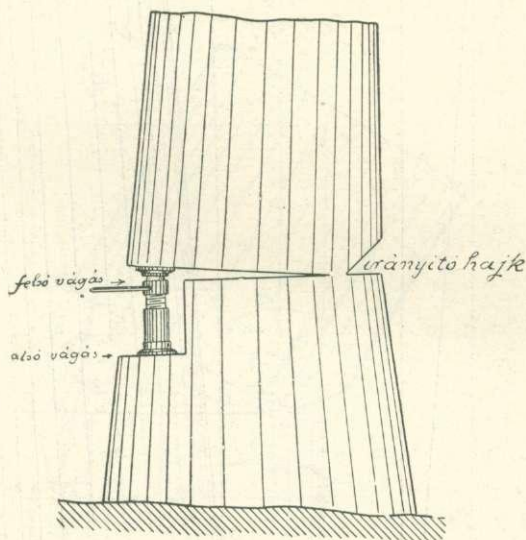
rud hajtását két munkás is végezheti, sőt szükség esetén még egy harmadik emberi erő sem árt annak.

* * * * *

A fadóntócsavar használhatóságát kipróbáltam, 7—10 köbméter tömegű fákat forgattam vele a természetes dülés irányával ellenkező oldalra, hegynek fel. Rendeltetésének biztosan megfelel és azt a favágók egy-kétszeri bevezetés után jól használják. Sulya: 6 kg.

Megrendelhető *Bartha* Ábel m. kir. főerdőmérnöknel Borgóprundon, darabonként egy fordítóruddal és használati utasítással együtt 40 koronáért.

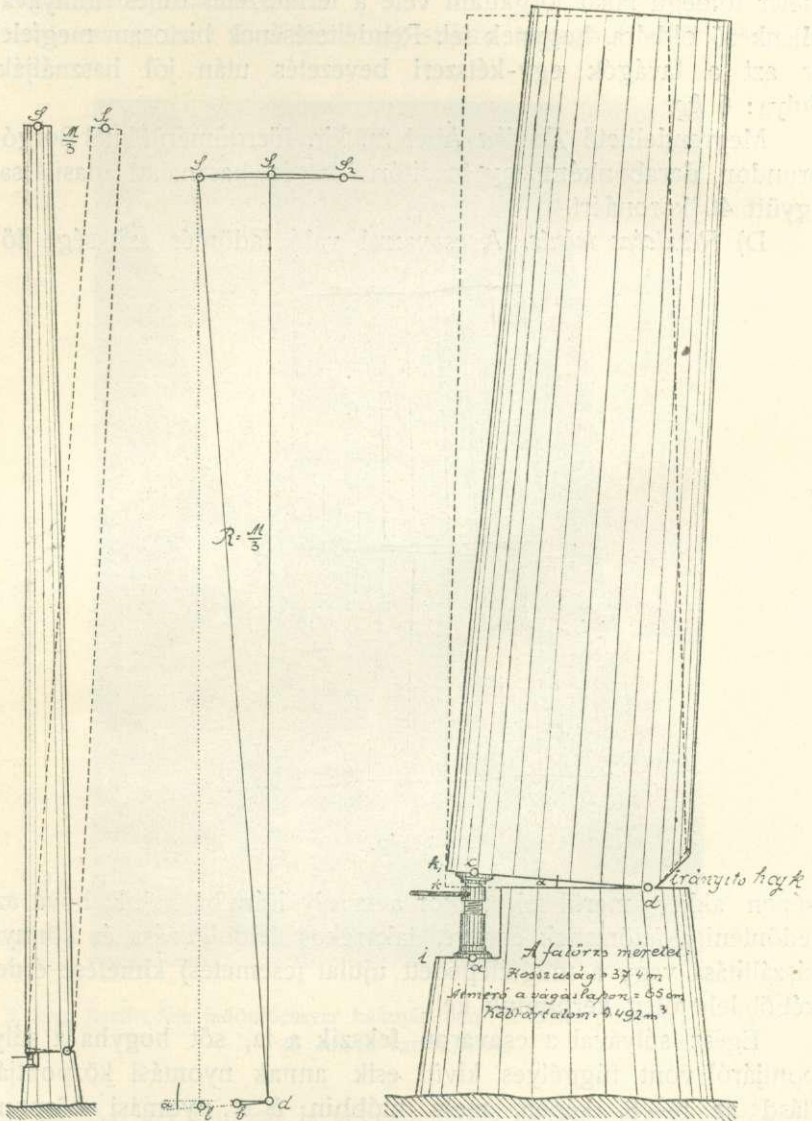
D) *Részletes leírás.* A csavarral való fadóntás szüksége fő-

4. kép.

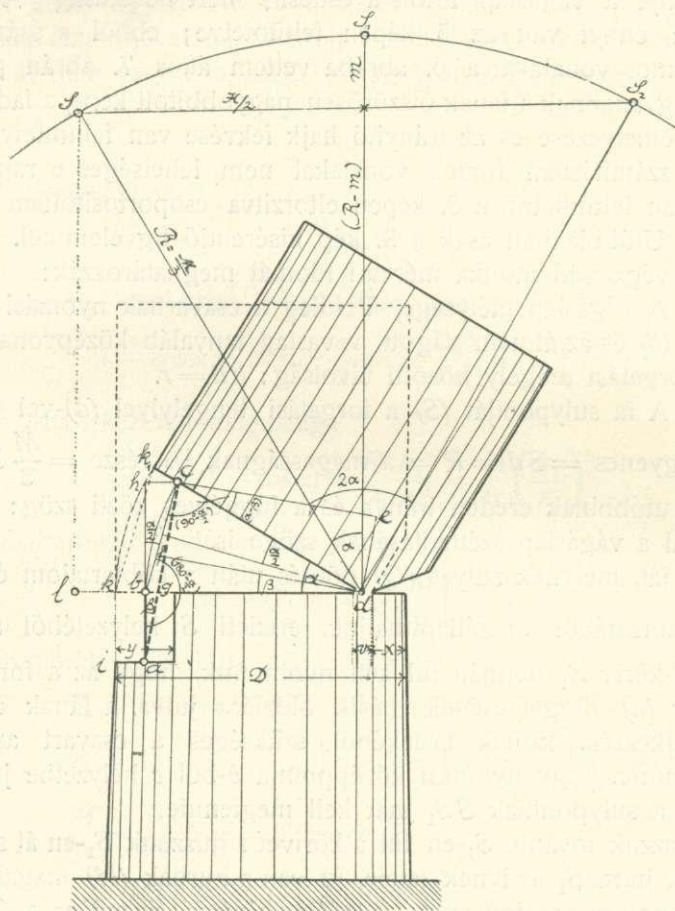
képen akkor merül fel, mikor a fa oly irányba hajlik, hova azt ledönteni a fatörzsnek épsége, takarékos feldolgozása és könnyű kiszállítása vagy a megtelepedett ujjulat (csemetés) kimélése érdekében lehetőleg kerülnünk kell.

Egész súlyával a csavaron fekszik a fa, sőt hogyha a súlypontjáról vont függélyes kívül esik annak nyomási központján (lásd az 5—8. képen, mely utóbbin *b* a nyomási központ, *l* a súlypont vetülete), akkor még nagyobb súly nyomja a csavart, mint amennyivel a fa tulajdonképen bír. A súlytöbblet visszafelé huzza a fát s ha kivágtuk az irányító hajkot, csak a közben

5—7. kép.

maradt faszövetnek elszakítás ellen való szilárdsága akadályozza, hogy az a csavaron át visszafelé ne essék. Oly szilártnak kell az át nem vágott faszövet e nyalábjának lennie, hogy a maximális súly, a fának teljes sulya se tudja elszakítani.

8. kép.

A szilárdság fanemek szerint változó, négyzetcentiméterenként 60—120 kg-ot tesz ki; egy négyzetcentiméter szelvényű fára 60—120, átlagosan 90 kg súlyt függeszthetünk fel anélkül, hogy az elszakadna. Ha tehát 10.000 kg súly huzza vissza a fát, akkor

az irányító hajk és fűrészvágány közötti át nem vágható faszövet keresztmetszetének $10.000 : 90 = 125 \text{ cm}^2$ kiterjedéssel kell bírnia.

A rajzokra való hivatkozásnál való ismétlések elkerülése végett részletesen megmagyarázom itt azoknak szerkesztését. Az álló fának súlypontja a vágáslap fölött a csúcsig mért hosszúság $\frac{1}{3}$ -ában fekszik; ennyi van az 5. képen feltüntetve; ebből a számításban fontos vonalakat a 6. ábrába vettem át, a 7. ábrán pedig, mely ugyanannak a fának ötszörösen nagyobbított képe, a fadöntő-csavar elhelyezése és az irányító hajk fekvése van feltüntetve.

A számításban fontos vonalakat nem lehetséges e rajzokon világosan feltüntetni, a 8. képen eltorzítva csoportosítottam tehát azokat. Utóbbiakban csak a 8. kép kísérendő figyelemmel.

A végzendő munka mértani idomát meghatározzák:

1. A vágáslap mélysége, illetőleg a csavarnak nyomási központja (b) és az át nem vágott, v vastag fanyaláb középvonala (d) mint forgatási tengely közötti távolság: $b d = r$.

2. A fa súlypontját (S) a forgatási tengellyel (d)-vel összekötő egyenes $= S d = R =$ a magasságnak $\frac{1}{3}$ része $= \frac{M}{3}$ és

3. utóbbinak eredeti iránya és a függélyes közti szög: α , mi egyuttal a vágáslap szétnyitásának szöge is.

A fát, melynek súlyát (Q) döntés után a köbtartalom és fajsúly szorzatából megállapíthatjuk, eredeti S helyzetéből az $\frac{M}{3}$ sugaru körív S_1 pontján túl kell nyomnunk, hogy az a forgatási tengely (d) függélyesének másik oldalára jutva, a fának dülése bekövetkezzék. Ennek érdekében szükséges a csavart annyira kihajtanunk, hogy nyomási középpontja b -ből c helyzetbe jusson, mialatt a súlypontnak $S S_1$ utat kell megtennie.

Huzzuk tovább, S_1 -en túl a körivet s huzzunk S_1 -en át szintes vonalat, hirt. S_1 az ivnek teteje, itt van a hurnak (H) magassága: m , amennyire az adott súlyt fel kell emelnünk. Ennyi az egészben kifejtendő munka:

$$M = Q \cdot m - \text{cm/kg}$$

Q — ismert adat, közvetlenül megmérhető, m meghatározható $S S_1 d$ — körszeletből $m = R(1 - \cos \alpha)$.

$$1 - \cos \alpha = 2 \cdot \sin^2 \frac{\alpha}{2}$$

$k k_1 \alpha$ körszeletből, hol a vágáslapoknak egymástóli kezdőtávolsága (ik) és ugyanaz a dülés pillanatában (ik_1) közvetlenül mérhető, e körszeletnek hurja:

$$h_1 = ik_1 - ik$$

ismert adat, ugyanzintén a körszelet sugara is, mely egyenlő a vágáslap átmérőjével (D), kisebbitve az irányító hajk mélységével (x) és az át nem vágott fanyaláb vastagságának (v) felével

$$r_1 = D - \left(x + \frac{v}{2} \right)$$

E körszeletben:

$$\sin \frac{\alpha}{2} = \frac{h_1}{2r_1}$$

mit az előbbi képletben helyettesítve, lesz

$$1 - \cos \alpha = 2 \cdot \sin^2 \frac{\alpha}{2} = 2 \cdot \frac{h_1^2}{4r_1^2} = \frac{1}{2} \left(\frac{h_1}{r_1} \right)^2$$

és a hurnak keresett magassága

$$m = R(1 - \cos \alpha) = \frac{R}{2} \frac{h_1^2}{r_1^2} = \frac{M}{6} \left(\frac{h_1}{r_1} \right)^2$$

az egészben kifejtendő munka pedig:

$$M = Q \cdot m = Q \cdot \frac{M}{6} \left(\frac{h_1}{r_1} \right)^2 \cdot \dots \cdot I.$$

Esetünkben (lásd III. kép 3. ábrát)

$$h_1 = ik_1 - ik = 23 - 19 = 4 \text{ cm}$$

$$r_1 = D - \left(x + \frac{v}{2} \right) = 65 - \left(10 + \frac{4}{2} \right) = 53 \text{ cm}$$

$$\frac{M}{6} = 6 \cdot 235 \text{ m} = 623 \cdot 5 \text{ cm és}$$

$$m = \frac{M}{6} \left(\frac{h_1}{r_1} \right)^2 = 623 \cdot 5 \left(\frac{4}{53} \right)^2 = 3 \cdot 6 \text{ cm}$$

$$Q = 4492 \text{ kg és}$$

$$M = Q \cdot m = 4492 \times 3 \cdot 6 = 16171 \text{ kg/cm.}$$

— 4492 kg súlyt 3·6 cm magásra kell felemelnünk, de nem egyenletesen ható erővel és a csavar épsége érdekében előnyös, hogy a munka végrehajtására szükséges erő éppen kezdetben, mikor

a terhelést az összes csavarmenetek veszik fel, a legnagyobb, később pedig a hordozó csavarmenetek számával és a hur $\frac{H}{2}$ értékével együtt arányosan fogy. A kezdő megterhelés:

$$E = Q \frac{dl}{bd} = \frac{H}{r}$$

$$\frac{H}{2} = R \cdot \sin \alpha = \frac{M}{3} \sin \alpha$$

$\sin \alpha$ az $\frac{\alpha}{2}$ értékéből határozható meg

$$\sin \alpha = 2 \sin \frac{\alpha}{2} \cos \frac{\alpha}{2}$$

α szög rendszerint kisebb 60° -nál és ily kicsiny szög felének cosinusa = 1 egésznek vehető s lesz

$$\sin \alpha = 2 \sin \frac{\alpha}{2}$$

és $\sin \frac{\alpha}{2}$ -nek már ismert értékét behelyettesítve

$$\sin \alpha = 2 \frac{h_1}{2r_1} = \frac{h_1}{r_1}$$

a hur értéke pedig:

$$\frac{H}{2} = \frac{M}{3} \sin \alpha = \frac{M}{3} \frac{h_1}{r_1}$$

és a kezdő megterhelés

$$E = Q \frac{H}{r} = Q \frac{M}{3} \frac{h_1}{r_1 r}$$

Esetünkben:

$$E = 4492 \times 1247 \frac{4}{53 \times 45 \cdot 5} = 9027 \text{ hg}$$

r értéke ugyanis — a fadóntócsavar az elhelyezésre szolgáló 15 cm mély üregnek közepére állítván:

$$r = D - \left(x + \frac{V}{2} + \frac{S}{2} \right) = 65 - \left(10 + \frac{4}{2} + \frac{15}{2} \right) = 45 \cdot 5 \text{ cm}$$

A továbbiak részére jegyezzük még fel ide, hogy

$$\sin \frac{\alpha}{2} = \frac{h_1}{2r_1} = \frac{4}{100} = 0.03773$$

$$\frac{\alpha}{2} = 2^{\circ}10'$$

$$\alpha = 4^{\circ}20'$$

9027 kg súlyt kell kezdetben megemelnünk, vegyünk kerek számban 10.000 kilogrammot s lássuk, hogy milyen méretű csavar szükséges ehhez?

Nagyobb súly emelésére lapos menetű csavar való és az ennek teherbírását jelentő

$$Q = \frac{1}{4} \pi \cdot d_1^2 S$$

képletből meghatározhatjuk a csavarorsó magjának (magnak nevezük a csavarnak menetek nélküli részét) átmérőjét:

$$d_1 = \sqrt{\frac{4 \cdot Q}{\pi \cdot S}}$$

Q ismert adat = 10.000 kg, $\pi = 3.14159$ és S a csavar készítéséhez használt anyagnak nyomással szemben való szilárdsága, Martin-aczélnál cm^2 -ként 1200 kg; csavaroknál azonban ennek csak $\frac{3}{4}$ részét ajánlatos venni, $S = \frac{3}{4} 1200 = 900$ kg. Lesz tehát a csavarorsó magjának szükséges vastagsága

$$d_1 = \sqrt{\frac{4 \times 10.000}{3.14159 \times 900}} = 37.6 \text{ mm}$$

közel $1\frac{1}{2}$ angol hüvelyk: 38.1 mm. Vegyük e méretet kerek számban 38 milliméterrel és vegyünk egy hüvelyk: 25.4 milliméterre négy egyes menetet. A csavarmenet emelkedése tehát:

$$h = \frac{25.4}{4} = 6.37 \text{ mm}$$

kerek számban 6.4 mm és a csavarmenet mélysége

$$t = \frac{h}{2} = \frac{6.4}{2} = 3.2 \text{ mm}$$

a csavarorsónak külső átmérője pedig:

$$d = d_1 + 2t = 38 + 6.4 = 44.4 \text{ mm}$$

A csavarmenetek a megterheléssel nyírásra vétetnek igénybe, ha t. i. nem eléggé szilárd anyagból való az, akkor a menetek vagy az orsóról, vagy pedig az anyáról leszakadnak, egyik a

másikat lenyírja; s hogy mindkettő egyformán szilárd legyen, egy teljes menetnek alapsíkja úgy az anyán, mint orsón egyforma ellentállóképességgel kell hogy bírjon. A csavarmentet szükséges vastagsága az anyán:

$$a_1 = \frac{h}{1 + \left(1 + \frac{h}{d_1}\right) \frac{S}{S_1}}$$

mely képletben h és d_1 már ismert adatok, S a csavarorsó és S_1 a csavaranya készítéséhez használt anyagnak szilárdsága. Jelen esetben azonos szilárdságu anyagból valók azok, $S = S_1$ és $\frac{S}{S_1} = 1$

$$a_1 = \frac{h}{1 + \left(1 + \frac{h}{d_1}\right) 1} = \frac{h d_1}{2 d_1 + h}$$

behelyettesítve h és d_1 -nek már ismert értékeit:

$$a_1 = \frac{6.4 \times 38.0}{2 \times 38.0 + 6.4} = 2.95 \text{ mm}$$

kerek számban 3.0 milliméter és az orsón levő menetek szükséges vastagsága:

$$a = h - a_1 = 6.4 - 3.0 = 3.4 \text{ mm}$$

A csavarmentek szükséges száma: i meghatározható:

$$Q = i^{1/4} \pi (d^2 - d_1^2) k$$

képletből, hol Q , π , d és d_1 már ismert adatok és k -a megengedhető feszültség sajtoló jellegű csavarokon Martin-aczélnál $= 150 \text{ kg/cm}^2$

$$i = \frac{4 Q}{\pi (d^2 - d_1^2) k} = \frac{4 \times 10000}{3.14159 (4.44^2 - 3.80^2) 150} = 16.1$$

E méretek szerint készítettem az I. képen vázolt csavar-emelőt, melynek talpa és nyomólapja egyformán tojásdad alakkal bírnak azért, hogy minél kevésbé mélyen kelljen azt az elhelyezésére vágott üregbe betolni s mégis minél nagyobb területű fametszet kerüljön azok alá. Minél közelebb van ugyanis a csavarnak nyomási központja (b) a fa kérgéhez (lásd IV. képen), annál hosszabb az emelőkar ($b d = r$) és ezzel együtt kisebb

$$E = Q \frac{M h_1}{3 r_1 r}$$

értéke, a kezdő megterhelés is. Kiseb erő igényel a csavar hajtása.

A fadóntési eljárásban való ujitás lényege az, hogy a fában egy csavaremelő elhelyezésére alkalmas üreget vágunk ki, hol a tuskóba vágott alsó lap az erő kifejtésére kellően szilárd alapul szolgál. Fadóntócsavarra az nyomótalpai által lett, amelyeknek oly kiterjedést kell adnunk, hogy az alája kerülő fametszetnek összenyomás ellen való szilárdsága a kezdő megterhelés:

$$E = Q \frac{M}{3} \frac{h_1}{r_1 r} \text{-nél}$$

nagyobb legyen; fadóntónk máskülönbén benyomódik a fába és a kívánt munkát elvégezni nem tudjuk. A fáknak összenyomás ellen való szilárdsága a fanem keménysége szerint cm^2 -ként 50—120 kg közt váltakozik. Valamennyi fanem döntésénél használandó csavarunknál a nyomólap kiterjedésének nagyságát természetesen a legkisebb szilárdság alapján kellene meghatározni; a lágýfák azonban, a fenyőfélék kisebb sulyuak, rendszerint egyenesebb növéssük is, mint a nagyobb tömegű, sulyos keményfák és ezért az összenyomás elleni szilárdságnak fenti értékeiből átlagot lehet venni s megfelelő lesz a nyomólap kiterjedésének $S = \frac{50+120}{2} = 85 \text{ kg/cm}^2$ alapjain kiszámított értéke:

$$F = \frac{E}{S} = \frac{9027}{85} = 106 \text{ cm}^2$$

Fadóntómőn tényleg

$$F = \frac{15}{2} \times \frac{10}{2} \pi = 118 \text{ cm}^2$$

A csavarnak teherbirása és tartóssága érdekében nagy fontosságú, hogy az a terhelést mindig központosan, hossz tengelyébe esően, hajlításra való igénybevétel nélkül hordozza. Ezért kellett a a nyomólapot különálló darabból készíteni és a csavarorsó bunkójával gömbfelületű érintkezésbe hozni azt. Ezért kell azt mindig felül, a fekvését változtató vágáslapra nyomni rá, mert ha alul teszssük a nyomólapot és a csavaranyának talpát nyomjuk rá a felső vágáslapra, akkor a szerszám hajlításra is igénybe vétetik és nagyobb foku terhelésnél, ha a vágáslapot is nagyobb szöggel kell szét nyitnunk, a csavar könnyen használhatatlanná válik. Számokban mutatom itt be a kétféle beállítás különbségét.

$\overline{ab} = l$ a fadöntőcsavar hossz tengelyének kezdő állása.

$\overline{ac} = l_1$ a kinyújtott csavar hossz tengelye

β a csavar hossz tengelyének elfordulási szöge és

α a vágáslap szétnyitásának szöge.

Hogyha a k -nál levő felső vágáslapra feszítjük rá a csavaranya talpát, akkor ez nem követhetvén a fekvését változtató vágáslap síkját, $(\alpha - \beta)$ szöggel nyomódik be féloldalosan a fába; míg ha alul i vágáslapra állítjuk azt, akkor a féloldalas benyomódás szöge csak β . Hasonlítsuk össze e szögeknek értékeit.

A benyomódás tulajdonképpen egyenlő a szögek ival; oly kicsiny szögekről van azonban itt szó, hogy az iverk egyenlőnek vehetők a tangensekkel vagy sinusokkal. Számítsunk a sinusokkal, amelyek könnyebben foglalhatók képletbe.

$$d k k_1 \Delta \sim d b c \Delta \text{-ből}$$

$$k k_1 : b c = k d : b d$$

$$h_1 : h = r_1 : r$$

$$h = h_1 \frac{r}{r_1}$$

behelyettesítve az ismert adatokat:

$$h = 4 \frac{45 \cdot 5}{53} = 3 \cdot 43 \text{ cm}$$

$$a c h \Delta \text{-ből: } \sin \beta = \frac{h c}{a c} = \frac{h c}{l_1}$$

$$b c h \Delta \text{-ből: } h c = b c \cdot \sin \frac{\alpha}{2} = h \cdot \sin \frac{\alpha}{2}$$

$$b c d \Delta \text{-ből: } \sin \frac{\alpha}{2} = \frac{h}{2 r}$$

$$h c = h \sin \frac{\alpha}{2} = \frac{h^2}{2 r}$$

$$a b c \Delta \text{-ből: } l_1 = \sqrt{l^2 + h^2 - 2 h l \cos \left(180^\circ - \frac{\alpha}{2} \right)}$$

$$\cos \left(180^\circ - \frac{\alpha}{2} \right) = - \cos \frac{\alpha}{2}$$

$$l_1 = \sqrt{l^2 + h^2 + 2 h l \cdot \cos \frac{\alpha}{2}}$$

$$\cos \frac{\alpha}{2} = 1 \text{ egésznek vehető}$$

$$l_1 = \sqrt{l^2 + h^2 + 2hl} = l + h$$

$$\sin \beta = \frac{hc}{ac} = \frac{2r}{l+h} = \frac{h^2}{2r(l+h)}$$

behelyettesítve az ismert adatokat:

$$\sin \beta = \frac{3 \cdot 43^2}{2 \times 45 \cdot 5 (19 \cdot 0 + 3 \cdot 43)} = 0 \cdot 005765$$

$$\beta = 20'$$

A nyomólap szélessége 100 mm, ha tehát alul van a csavaranya talpa, akkor az

$$100 \cdot \sin \beta = 0 \cdot 5765 = 0 \cdot 6$$

mm-rel nyomódik be féloldalasan a fába, mi oly csekély, hogy a csavart hajlításra igénybe semmiesetre sem veszi.

Abban az esetben pedig, mikor a csavaranya talpa a felső vágáslapra feszül rá:

$$cde \triangle \text{-ből: } \sin(\alpha - \beta) = \frac{de}{cd} = \frac{de}{r}$$

$$cde \triangle \cong dcf \triangle$$

$$de = cf = l_1 - (ag + gf)$$

$$ag = \frac{l}{\cos \beta}, \cos \beta = 1 \text{-nek vehető}$$

$$ag = l$$

$$d g f \triangle \text{-ből: } fg = (bd - bg) \sin \beta = (r - bg) \sin \beta$$

$$bg = l \cdot tg \beta$$

$$fg = (r - l \cdot tg \beta) \sin \beta = r \cdot \sin \beta - l \cdot \sin \beta \cdot tg \beta$$

$$\sin \beta = tg \beta$$

$$fg = r \cdot \sin \beta - l \cdot \sin^2 \beta.$$

β szög oly kicsiny, hogy sinusának négyzete közel = 0

$$fg = r \cdot \sin \beta$$

$$de = l_1 - (l + r \cdot \sin \beta), \quad l_1 = l + h$$

$$de = l + h - l - r \cdot \sin \beta = h - r \cdot \sin \beta$$

$$\sin(\alpha - \beta) = \frac{de}{cd} = \frac{h - r \cdot \sin \beta}{r}$$

Behelyettesítve az ismert adatokat:

$$\sin(\alpha - \beta) = \frac{3.43 - 45.5 \times 0.005762}{45.5} = 0.0696$$

mit szorozva a nyomólap szélességével:

$$100 \sin(\alpha - \beta) = 6.96 = 7 \text{ mm}$$

a csavaranya talpának a fába féloldalosan való benyomódása, ha azt a felső vágáslapra illesztjük rá. Oly nagy, hogy ez a csavart hajlításra veszi igénybe, mi a szerszámnak megrongálódását idézheti elő. Semmiesetre sem szabad tehát a fadöntőt fejére fordítva használni.

Állítsuk arányba a kétféle beállítás hatását:

$$z = \frac{\sin(\alpha - \beta)}{\sin \beta} = \frac{h - r \cdot \sin \beta}{r \sin \beta} = \frac{h - r \cdot \sin \beta}{r \cdot \sin \beta}$$

$$z = \frac{h}{r \cdot \sin \beta} - 1$$

helyezzük be $\sin \beta$ értékét is:

$$z = \frac{h}{r \frac{h^2}{2r(l+h)}} - 1 = \frac{2l+2h}{h} - 1 = \frac{2l+2h-h}{h} = \frac{2l+h}{h}$$

$$\frac{\sin(\alpha - \beta)}{\sin \beta} = \frac{2l+h}{h}$$

Behelyettesítve az ismert adatokat

$$\frac{\sin(\alpha - \beta)}{\sin \beta} = \frac{2 \times 19 + 3.43}{3.43} = 12$$

12-szeresen jobb esetünkben a csavaranya talpának az alsó vágáslapra való állítása és ha vizsgáljuk e képlet jelentőségét, amelyben $2l$ állandó mennyiség, kiolvasható abból, hogy minél nagyobb a vágáslapoknak szükséges szétnyitása, annál kedvezőtlenebb az arányszám, azonban még hogyha 6 cm-nyire is kell a vágáslapot szétnyitnunk, a csavar épsége szempontjából akkor is

$$z = \frac{2 \times 19 + 6}{6} = 7.33$$

szorosán jobb a szabályszerű beállítás.

Az állami erdőtisztek gyűlése.

A létszámrendezés körül szenvedett sérelmek újból sorompóba szólitották az állami erdőtiszteket s most, amidőn az állami költségvetés országgyűlési tárgyalása kezdetét vette, elérkezettnek látták az időt arra, hogy Budapesten összegyűlve, sérelmeiket emlékiratba foglalják és azt a kormánynak átnyujtsák.

A tisztikar végrehajtó-bizottsága márczius hó 15-én ült össze és tárgyalás alá vette egyfelől a *Szabó* József m. kir. erdőtanácsos által készített emlékirat tervezetét, másfelől a számos kartárs részéről beérkezett indítványokat és véleményeket és az emlékiratnak a nagygyűlés elé terjesztendő szövegében megállapodott.

A nagygyűlés márczius 17-én d. e. 10 órakor vette kezdetét az Országos Erdészeti Egyesületnek termében, mintegy 180 állami erdőtiszt részvétele mellett.

A gyűlést az elnök, *Marosi* Ferencz m. kir. főerdőtanácsos nyitotta meg, üdvözölve a vendégeket, nevezetesen az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének kiküldöttjeit: *Csikvári* Jákót, az Állami Tisztviselők Lapjának szerkesztőjét és *Szende* Alajos kir. táblai főigazgatót. Azután kimentette az elnök *Rónay* Antal tiszteletbeli elnököt, aki akadályozva volt a megjelenésben.

Ezek után *Szabó* József m. kir. erdőtanácsos felolvasta a memorandum alább egész terjedelemben közölt szövegét, amelyet a gyűlés ismételtén kísért helyeslésével és egyhangulag elfogadott azzal, hogy azt küldöttségileg nyujtja át a földmivelésügyi miniszter urnak, valamennyi földmivelésügyi államtitkárnak, továbbá Horváth és Tomcsányi miniszteri tanácsosoknak. Az emlékirat ezenkívül az összes kartársaknak küldendő szét, oly felkéréssel, hogy azt kerületjük országgyűlési képviselőjének nyujtsák át, kérve az erdőtisztek ügyének támogatását.

Ezen határozatok kimondása után *Csikvári* Jákó az Állami Tisztviselők Egyesülete nevében üdvözli az erdőtiszteket, kiknek érdekeit ez az egyesület ezentul is fel fogja karolni. Kívánja, hogy a mai gyűlés sikere teljes legyen.

Puskás Ferencz indítványára elhatározza a gyűlés, hogy emlékiratát az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének elnökségéhez is elküldi.

Márton Sándor köszönetet mond *Marosi* Ferencznek és *Szabó* Józsefnek fáradozásaiért.

Sághy Kálmán az emlékiratot közvetlenül valamennyi képviselőnek kívánná megküldeni, a gyűlés azonban *Marosi* felvilágosító szavai után az eredeti határozat mellett maradt.

Végül a gyűlés az elnök indítványára még az Országos Erdészeti Egyesületnek szavazott köszönetet az állami erdőtisztek érdekében tett lépéseiért.

*

A küldöttség még ugyanaznap tisztelgett *Serényi* Béla gróf földmivelésügyi miniszternél s ugy tőle, mint az államtitkároktól biztató választ kapott. Reméljük, hogy a földmivelésügyi kormánynak sikerülni fog a pénzügyminisztériumnak értesülésülésünk szerint még mindig fennálló ellentétes nézetét megváltoztatni.

*

Ezek után az átnyujtott emlékirat szövegét a következőkben adjuk közre:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

Kegyelmes Urunk!

Az állami tisztviselők javadalmának és előmeneteli viszonyainak rendezése iránt az utolsó két évtized alatt tett kormányintézkedések a földmivelési tárca ügykörébe tartozó állami erdőtisztekre nem lettek olyan mérvben kiterjesztve, mint amilyenben a más ágazatbeli állami tisztviselők részesültek. Ez az elbánás már több ízben arra kényszerítette az állami erdőtisztikart, hogy kérő szavát felemelve, mellőztetését és az ebből származott anyagi sérelmeit felettes kormányhatósága előtt feltárja.

Tartozunk az igazságnak megfelelően kijelenteni, hogy a földmivelésügyi kormányzat részéről ügyünk iránt mindig meleg érdeklődést és jóakaratot tapasztaltunk, s bizonyára nem a felettes kormányhatóságunkon múlt, hogy több évtizedes mellőzés után sem érhattük el jogos kívánságainak teljesülését.

Az állami alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról szóló 1893. évi IV. t.-cz. az erdőtiszteket expressis verbis kizárta a rendezés előnyeiből s csak évek mulva s Nagyméltóságod közvetlen hivatali elődjének nagy jóakarata enyhítette akkor is az

erdőtisztekre hárult sérelmeket. Ha a mellőzés okait kutattuk? A válasz mindig az volt: hiszen fa- és földjárandóságban részesülünk.

Ha lótartási átalánynak a velejáró teherrel arányban nem álló csekély voltára utaltunk? A válasz: hiszen fa- és földjárandóságot élvezünk.

Ha utiszabályzatunk tarthatatlanságát panaszoltuk? A válasz: hiszen a fa- és földjárandóság ellenszolgáltatást nyújt.

Ha a múltban mellékkilleményeink értékét az átlag 600—800 forintból álló törzsfizetésünkhez kértük csatolni, azért, hogy nyugdíjaztatásunk esetén ne kelljen öreg napjainkban a mindennapi sovány kenyérért is aggódnunk s elhalálzásunk esetén özvegyeink és árváink ne legyenek kényszerítve koldusbotot fogni kezükbe? Az alkalmoszerű válasz: nem lehet, hiszen a szolgálat érdekei vallanak annak kárát, mert a fa- és földjárandóság teherrel járó illetményt képez.

Hosszú évek nehéz küzdelmei után az 1909. év őszén Nagyméltóságod hivatali elődje ismételen egész teljességében megvizsgálta ügyünket, s gondos megfontolás és alapos számítások alapján arról győződött meg, hogy:

1. Lótartási átalányunk legföljebb a kocsis eltartására lehet elég, de semmiesetre sem arra, hogy abból a kötelezően előírt és a tisztviselő által saját pénzén beszerzett 2 drb. szolgálati lovat eltartani, vasaltatni, kocsit és szerszámot karban tartani lehessen.

2. Utiilletményszabályzatunk hivatalos utazásainkra a más állami ágazatoknál alkalmazott tisztviselők szabályszerű utiilletményeivel szemben lényegesen kisebb illetményt biztosít.

3. Fajárandóságunk a személyzet tulnyomó részénél olyan terhes illetményt képez, amelyet az illetményt élvező a kir. kincstár érdekében a szabályrendeletileg megszabott módon és célra tartozik felhasználni, s fegyelmi büntetés terhe alatt el van az illetményes tiltva attól, hogy a netán megtakarított felesleget eladhassa, illetve tartozik a felesleget minden ellenérték nélkül a kincstárnak visszabocsátani, dacára annak, hogy a tisztviselő ezen teherrel járó illetménye után is jövedelmi adót fizet.

4. Az állami erdőtiszt, míg központi szolgálathoz juthat, 20—25 évet tölt el az erdőkezelésnél. Ezen hosszú idő alatt — lótartásra

lévén kötelezve — átlag 5 évenként, de nehezebb terepviszonyok közt jóval rövidebb idő alatt szolgálati lova, kocsija, szerszáma tönkremegy, s új szolgálati lovakat, kocsit, szerszámot kénytelen beszerezni annál is inkább, mert a kezelő erdőtiszt arra van kötelezve, hogy a hivatali központból az erdőgondnoksági kerületben megforduló tisztviselőtársait, a szolgálat kívánalmának megfelelően bármikor fuvarozza.

A kezelési szolgálatnál töltött 20—25 év alatt ezen ötször, hatszor, sőt kedvezőtlen körülmények közt többször is megismétlődő improduktív befektetései az erdőtisztnek, minimális számítás szerint is, 10.000—12.000 K tőkeveszteséget okoznak, amelyet — ha magánvagyonnal nem rendelkezik — szerény fizetéséből kénytelen öszekuporgatni, esetleg magát adósságba verni és saját magának és családjának megélhetését ezzel is nehezíteni.

Ezt az áldozatot az erdőtiszt a kincstár érdekében hozza, mert ha az állam a külszolgálat ellátásánál kincstári fogatokat bocsátana erdőtisztjei rendelkezésére ez az államnak évenként 315.600 K-val okozna több kiadást a mainál, vagyis az államnak abból, hogy az erdőtisztjeit lótartásra kötelezi, 315.600 K tiszta haszna van.

5. A fa- és földjárandóság, még ha teherrel nem volna egybekötve, sem képezhetné a teljes létszámrendezés akadályát, mert a szolgálat érdekét érintené hátrányosan az, ha az értékesítési gócpontoktól távolfekvő hegyi falvakban és telepeken lakó erdőtiszt a háztartásában nélkülözhetetlen termények, vetemények, tejtermékek és tüzelőanyag beszerzésénél a kincstári erdőkre utalt lakosság, illetve vállalkozók kényére, kegyére szorulna. Különben is az erdőtiszt földjárandóságát a legtöbb helyen magas fekvésű és gyenge minőségű erdei kaszálóban kapja.

6. A hivatali központokban alkalmazott erdőtisztet ugyan nem terheli a lótartás kötelezettsége, de ezen szolgálati beosztása alatt sem részesül hivatalos utazásai alkalmával olyan utilletményekben, mint aminőt a más állami ágazatok személyzete az általános utiszabályzat alapján hivatalos utazásainál élvez. S bár a központi szolgálatnál lévő erdőtiszt a külszolgálatnál előzőleg eltöltött 20—25 évi szolgálata alatt 10.000—12.000 K-át áldozott lótartásban a kincstári szolgálatnak, ezen tőkeveszteségeért későbbi szolgálata alatt sem részesül semmiféle előnyben.

Ezek az okok indították Nagyméltóságod hivatali elődjét arra, hogy az akkori pénzügyminiszter ural történt előzetes megállapodása eredményeként, fa- és földjárandóságaink változatlan meghagyásával az 1910. évi költségvetési előirányzatba részünkre a főiskolai előképzettségünknek megfelelő teljes létszámrendezés felvételét rendelte el, s az Országos Erdészeti Egyesülethez intézett leiratában minket biztosított, hogy a törvényhozásnál költségvetési tervezetének elfogadását kieszközli.

Ugy véltük akkor, hogy a minisztertanácsi határozaton alapuló és a szokásos előzetes szankciót is elnyert ezen költségvetési előirányzat két évtizeden át tartó mellőzésünknek immár határkövet állít s végre mi is hozzájuthatunk ahhoz a létszámrendezéshez, aminőt más állami ágazatok alkalmazottai már évekkel előbb szerencsések voltak elérni.

Ezek után csak természetesnek találtuk, hogy a jelenlegi magas kormány hivatalba lépése alkalmával a törvényhozás előtt tett kijelentésével is fentartotta a ránk vonatkozó költségvetési javaslatot, amely tisztán csak technikai okokból nem emelkedhetett törvényerőre. Mindezek dacára a folyó évi költségvetési előirányzat az 1910. évi költségvetésben felvett létszámrendezésnek csak felére helyezi kilátásba részünkre, sőt a XI. fizetési osztályban és a gyakornoki minőségben szolgáló fiatalabb szaktársainkat, valamint az ezután állami szolgálatba lépő erdőtisztteket kizárja abból, hogy a személyi pótlékokról szóló 1904. évi I. és 1906. évi IX. törvénycikkek végrehajtása tárgyában kiadott minisztertanácsi utasításban is teherrel járó illetményekül elismert fa- és földjárandósághoz juthassanak.

De nem annyira személyi, mint főleg tárgyi vonatkozásaiban tartjuk felette károsnak az 1911. évi költségvetésben tervezett létszámrendezést, mert bár kimondott célja a tisztviselők megélhetésének megkönnyítése, végeredményben a létszámrendezés ez a módja és mérve a személyzetnek mégis évente 107.000 K javadalomvesztést okoz s a kontemplált kétféle elbánás az erdészeti közszolgálat megmérhetetlen kárára, a személyi ellentéteknek és visszavonásnak nyit utat. Megdöbbenéssel kérdezzük magunktól: mivel adtunk okot erre a mostoha elbánásra? Hazafiságunk, szolgálati készségünk, avagy működésünk eredménye esik-e oly súlyos

kifogás alá, hogy a jogosan várt és megígért létszámrendezés helyett anyagi veszteséggel sujtatunk?

Hiszen a földmivvelésügyi tárcza ügykörébe tartozó összes gazdasági ágazatok alkalmazottai szintén élveznek *a szolgálat érdekében* rendes törzsfizetéseiken felül vagy természetbeni járandóságot, vagy terményváltságot és osztalékot, vagy építési pótlékot, amelyeknek értéke többszörösen felülmulja a teherrel járó illetményeink értékét.

Ennek daczára a létszámrendezésnek ott nincs akadálya, de más kormányhatóságok alkalmazottainál sem képez akadályt sem a mellékilletmény, sem a jövedelmi osztalék.

Csupán mellőztetésünk szembetűnőbbé tétele végett említjük fel, hogy az állami bányászat tisztviselői átlag 995 K-val élveznek többet annál az átlagos összjavadalomnál, amely teljes létszámrendezés és a mellékilletmények megtartása esetén is egy erdő-tisztre esnék.

Nem az irigység panaszoltatja fel mindezt velünk, hanem a tervezett sérelmes elbánás miatt a mai nehéz megélhetési viszonyok közt aggodalom szállja meg lelkünket, hogy feleségeink, gyermekeink mily végtelenül sanyaru sorsa jutnak, ha a kenyérkereső családfő korai halála esetén, a családfentartó csekély fizetése után megállapított özvegyi ellátásnak és nevelési pótléknak nevezett alamizsnából kell megélniök.

És annál fájóbb érzést kelt ez bennünk, mert ha a teljes létszámrendezést s ekkép nyugdíjba beszámítható fizetésünk fokozatos emelését azzal az indokolással ejti el a magas kormány, hogy mi fa- és földilletményben részesülünk, akkor az egyforma és igazságos elbánás szempontjából, viszont annak kellene következnie, hogy ezek az illetmények is beszámíttassanak a nyugdíjba s ugyancsak az egyforma és igazságos elbánás szempontjából az államkincstár viselje a lótarás és utazások teljes költségeit.

Nagyméltóságú miniszter ur, kegyelmes urunk!

Azt a munkakört, melynek ellátására hivatva vagyunk, Nagyméltóságod igen jól ismeri s tudja, hogy mily terhes szolgálatot látunk el.

Nem ismeretlen Nagyméltóságod előtt az a különleges meg-

bizatusunk sem, amely a magas hegyvidékeken a földmivelési kormányzat más szerveinek hiánya folytán igen sok és terhes olyan munka elvégzését teszi feladatunkká, amelyek egyébként a tulajdonképeni munkakörünkön kívül esnek.

Tudomással bir Nagyméltóságod arról is, hogy a járási mezőgazdasági bizottságokban, a községi képviselő testületekben, a hegyvidéki akcióban bőven akad olyan munkánk, amelynek elvégzéseért semmiféle díjazásban nem részesülünk s igen sok esetben még csak mérsékelt napidíjra, avagy tényleges fuvarköltsegeink megtérítésére sem számíthatunk; de főleg a vármegyei életben a közügyek ellátása körül oly gyakori nobile officiumok veszik munkaerőnket és áldozatkészségünket igénybe.

Ismeretes Nagyméltóságod előtt az is, hogy a működésünk teréül kijelölt hegyvidékek szegény lakosai részéről jótékonyasági akcióknál anyagiakban is mennyire igénybe vagyunk véve, s továbbá gyermekeinknek lakóhelyeiktől távolfekvő városokban való neveltetése mily nagy terhet ró reánk. Nyugodt lelkiismerettel állíthatjuk, hogy terhes hivatásunknak, minden téren teljes odaadással igyekeztünk mindig megfelelni, mert tudatában vagyunk annak, hogy a hazafias kötelesség mérvét nem a puszta szolgálati kör, hanem a munkaképesség szabja meg s a körülmények szülte alkalom fokozza.

Nem hivalkodásból említjük fel mindezeket Nagyméltóságod előtt, mert hiszen a hazafias munkálkodás nem érdem, hanem kötelesség.

De hogy létfenntartásunk biztosítása mellett, vállalt hazafias kötelességünknek mindenkor szívesen eleget tenni módunkban is legyen, a földmivelésügyi tárca ügykörébe tartozó állami erdő-tisztéknek ez évi márczius hó 17-én tartott nagygyűlésben megbizatusunk alapján kérjük Nagyméltóságodat, hogy az egyforma elbánás elvénél fogva létszámunknak a főiskolai képzettséggel bíró többi tisztviselőkével azonos rendezését, úgy amint azt az előző kormány költségvetésileg már biztosítani kívánta s amint azt az Országos Erdészeti Egyesület ügyünk érdekében Nagyméltóságodhoz intézett feliratában kimerítő indokolással kérelmezte, t. i. a teljes létszámrendezést, a fa- és földjándóságnak az egész vonalon változatlan fentartásával még a folyó évben megadni méltóztassék.

Tiszteletteljes kérelmünket megismételve, az összes állami erdő-tisztek nevében maradtunk Nagyméltóságú miniszter urnak alázatos szolgálói:

Budapest, 1911. márczius 17.

Szabó József s. k.
m. kir. erdőtanácsos, jegyző.

Marosi Ferencz s. k.
m. kir. főerdőtanácsos, elnök

Állami erdészetünk.

A Pesti Hirlap f. évi február hó 12-iki és 19-iki számaiban ilyen czimen bellusi Baross Kálmán tollából két részletben oly közlemény jelent meg, mely a földmivelésügyi miniszter részéről kiadott s az ország földmivelésügyét ismertető évi jelentés bizonyos adatainak teljesen helytelen alkalmazása mellett, a magyar erdészetet és annak gazdasági eredményeit igen ferde világitásban mutatja be.

Az említett évi jelentésben „a kincstári erdők vágásterületei és fatermése, valamint pénzügyi eredményei“ czimen az illető évben tényleg végrehajtott fahasznalatoknál fölmerült azok a kiadások és bevételek vannak föltüntetve, amelyek épületi és tűzifáért annak az évnek terhére és illetve javára tényleg kiadattak és illetve készpénzben tényleg bevétettek.

Ebben az egybeállításban természetszerűleg nem szerepelnek a kincstári erdőbirtok számottevő egyéb bevételei és nem a készpénz helyett időlegesen értékpapirokkal történt fizetések; amiért is ez az egybeállítás semmi körülmények között sem szolgálhat arra a célra, hogy a kincstári erdőgazdaság eredményeinek helyes megvilágításához kész anyagul szolgáljon, sem arra, hogy abból ilyen természetű következtetéseket levonni lehessen.

Más rendeltetésű részleges adatoknak kellő hozzáértés nélkül, általános eredményekre vonatkoztatva történt téves alkalmazása eredményezte tehát azokat a torzképeket, amelyekben czikkiró a magyar erdőgazdaságot bizonyos kedvteléssel föltüntetni igyekezett.

Ha czikkiró az 1,284.514 hektár magyarországi kincstári erdőbirtok pénzügyi eredményeit komoly bírálat tárgyává tenni kívánta,

az ügy érdekében vehetett volna magának annyi fáradságot, hogy az állami számszéknek az 1909. évi zárszámadás részletezését föltüntető kiadványából az állami erdőket illető adatokat vegye ilyen szempontokból alapul.

Ezekből az adatokból megállapíthatta volna, hogy az állam-erdőknél 1909-ben a kiadás, nem mint ő írja, 13,968.000, hanem 16,192.721 korona 38 fillér, a bevétel pedig nem 16,764.000 korona, hanem 20,311.689 K 95 fillér volt. A tiszta nyereség tehát nem 2,796.000 K, hanem 4,118.967 K 57 fillér, illetve az államerdészet jövedelmét csökkentő 1909. évi adományok és kedvezmények 529.828 K 47 fillér értékével együtt 4,646.796 korona 04 fillér. 1900-ban pedig nem 8,266.000 K, hanem 9,827.970 K 83 fillér kiadással szemben az állami erdőbirtok bevétele nem 12,943.000 K, hanem 13,344.441 K 28 fillér, a tiszta jövedelem tehát nem 4,677.000, hanem csak 3,516.470 K 45 f, illetve az államerdészet jövedelmét csökkentő adományok és kedvezmények 1900. évi 382.320 K értékével együtt 3,898.790 K 45 fillér volt.

Nem áll tehát az, hogy az állami erdők jövedelme 1900-tól 1909-ig a felére apadt, hanem a zárszámadásilag egybeállított pontos adatok azt igazolják, hogy a kedvezmények és adományok értékének beszámításával tett egybevetés szerint ezen időtől 748.005 K 55 fillérrel emelkedett.

Még a cikkíró részéről követett számítási alapon is, de pontos számadatok alkalmazásával a hektáronkénti tiszta jövedelem 1900-ban nem 3 K 75 fillér, hanem csak 3 K 12 fillér volt, s ez az erdmény nem hogy esett 1909-ben 2 K 18 fillérre, hanem fölemelkedett 3 K 62 fillérre.

Ebben a cikkíró részéről alkalmazott számításban az 1909. évet terhelőleg benn szerepel 21.738 hektár terméketlen terület és 143.771 ha véderdő, vagyis olyan erdőterület, mely az ott ma üzhető rendszeres használat mellett vagy az elkopárosodásnak lenne kitéve, vagy nem szolgálhatna az alatta elterülő gazdaságilag művelt földek s esetleg létesítmények oltalmára, amiért is rajta ma vagy minden használatot szüneteltetni kell, vagy csak nagyon korlátozott használatok gyakorolhatók.

Ezen, összesen 165.509 ha levonásával a magyarországi állami erdőbirtok gazdaságilag hasznosíthatónak tekinthető területe

1,119.005 *ha*, amiből 982.861 *ha* az erdő és 136.142 *ha* egyébként hasznosított terület, nevezetesen: 2350 *ha* beltelek, 9940 *ha* szántó, 26.131 *ha* rét, 30.729 *ha* legelő és 66.994 *ha* havasi legelő.

Ha az 1909-ben gazdaságilag hasznosítható volt ezen területtel osztunk be az 1909. év tiszta jövedelmébe, úgy már realisabb adatot, *ha*-ként 4 K 15 f tiszta jövedelmet nyerünk.

Ez a gazdaságilag művelhető birtok tiszta jövedelme; — de nem annak a birtokterületnek *ha*-kénti tiszta jövedelme, amely gazdaságilag tényleg művelve lett.

Mert köztudomásu, hogy a magyar erdőbirtok az állam-erdészet vezetősége részéről régóta szorgalmazott, de az ország pénzügyi viszonyai és közgazdasági helyzete miatt eddig nem biztosított beruházások híján, legfőképen pedig a szállítóeszközök tökéletlensége, sőt nem egy helyütt abszolút hiánya miatt *egy tekintélyes részében gazdaságilag egyáltalán nem művelhető*, a többi részében pedig a szállítóeszközök fejletlensége jórészt még nagyon is korlátozza a belterjesebb gazdálkodás kialakulását s vele a tiszta jövedelem jelentékenyebb emelésének lehetőségét.

Az állami erdők 1909. évi főhasználatának a gazdasági tervek szerinti aránya 9800 *ha* faállomány tömegének felel meg. Ezzel szemben a tényleg végrehajtott fahasználatok aránya csak 8175 *ha* faállomány tömegével egyenlő, úgyhogy 625 *ha* faállomány tömegének megfelelő évi fatermés maradt használatlanul, ami másszóval azt jelenti, hogy 63.000 *ha* erdő a hozzáférhetetlenség miatt *gazdaságilag művelve nem lett*.

Ha a jövedelemarány reális megállapításához ezt a területet is leütjük az állami erdők területéből, úgy a hektáronkénti évi jövedelem már 4 K 40 fillérre rug!

Annak megvilágítására pedig, hogy a beruházások hiánya mennyire megbénítja a gazdaság előbbrevitelét, szolgáljon bizonyoságul az a körülmény, hogy az állami erdők bizonyos részeinek hozzáférhetetlensége miatt már 20.035 *ha* erdő faállományának megfelelő fatermésbeli készlet áll lábon értékesítenlenül felhalmozva, ami *ha*-ként átlag csak 700 koronával — kat. holdanként tehát 400 koronával — értékelve is, mintegy 14 millió korona igénybe nem vett állami jövedelmet, meddőn készletezett államvagyonot jelent.

Ott, ahol az államerdészet a rendelkezésére jutott szerény anyagi eszközökkel modern szállítóberendezéseket létesíthetett s azok segítségével módja nyílt a gazdaság belterjességének fokozására és illetőleg a fatermésnek belterjesen visszahajtott házilagos előkészítésével kapcsolatos értékesítésére, ott olyan gazdasági sikereket ért el, amelyek a magántulajdonban levő birtokon elért gazdasági eredményeket is messze túlhaladják.

Hogy példát is említsünk: a besztérczebányai erdőigazgatóság kerületébe tartozó 13419 *ha* térfogatu feketegarami kincstári erdőbirtokon *) az 1907. évi terület szerint a tővön 1,115.554 K 60 f-ért eladott 5 évi fatermés tömörköbméterenként csak 5 K 52 f tőárat eredményezett, míg ugyanezen birtokon — a legutolsó évek nem kedvező konjunkturái daczára — a végzett beruházások folytán már házilag előkészített fatermésért tömörköbméterenként 11 K 40 f, vagyis kétszer akkora tőár volt biztosítható, ami ennek az erdőgazdaságnak évi jövedelmét az évi 43.000 *m*³ fatermés után 252.840 koronával emelte.**)

Ilyen példák egész sorozatát hozhatnók föl. Utalunk azonban e helyett az „Erdészeti Lapok“ f. évi I. füzetére, mely idevonatkozóan bőséges bizonyító anyaggal szolgál s a czikkíró állításaival szemben is bizonyítja azt a való tény, hogy a kincstári erdészet mindenütt, ahol a belterjes gazdaság és az azzal kapcsolatos házilagos termelés előfeltételeinek biztosítására szolgáló eszközök rendelkezésére jutottak, a gazdaság fejlesztése terén minden tekintetben igen örvendetes eredményeket ér el.

És éppen a gazdasági eljárásokban történt ennek a változásnak a folyamánya, hogy már az 1909. év gazdasági eredményei kedvezőbbek, mint az előző évekéi s hogy az 1910. év nemsokára egybeállítandó számadatai még sokkal előnyösebb eredményekről fognak beszámolni.

Amint ugyanis az eddig rendelkezésre jutott adatokból megállapítható, az 1910. évre vonatkozó s a pótkelzési időszak végéig várható volt 14,585.813 K kiadáással szemben 21,909.930 K várható bevétel jelentkezik, ami már magában 7,324.117 K tiszta hasznot jelent.

*) A karámi és dobrosi erdőgondnokságok.

***) Az erdei vasutakba fektetett beruházási költséget a szállításért külön szedett tarifális díjtétellel amortizálják.

Ha ehhez az összeghez hozzávesszük az állami erdészet jövedelmét csökkentő adományoknak 1910. évre még meg nem állapított, de az előző évinél nem kisebb értékét, vagyis 529.528 K-át, úgy az 1910. év tiszta bevétele 7,853.645 K, ami a magyarországi állami erdőbirtok gazdaságilag hasznosítható 1,119.005 *ha* területére *ha*-ként és évente 7 K 01 f tiszta hasznot jelent.

Szolgáljon ezuttal ennyi a téves adatok révén esetleg félrevezetett közvélemény fölvilágosítására.

A cikkirónak szerfölött felületes adataihoz és egészen téves eredményeihez fűzött közgazdasági okoskodásai, amelyek a magyar kincstári erdőgazdasággal kapcsolatos kérdéseket művelt népek gazdasági történetében példátlanul álló olyan különleges eljárással ajánlják megoldani, aminőnek igénybevételére magyar kormány és törvényhozás bizonyára sohasem akad, nézetünk szerint komoly tárgyalásra nem alkalmasak; azokkal tehát nem látjuk helyénvalónak foglalkozni.

Kaán Károly.

Mensa Akademia Selmeczbányán.

Hivatkozással az Erdészeti Lapok 1911. évi III. füzetében közölt sóhajunkra, a legnagyobb örömmel adhatjuk tudomására a magyar erdészeti szakköröknek, hogy a Mensa Akademia márczius 1-én megnyílt, egyelőre 60 főisk. hallgató számára.

Oka ezen csekély számnak egyrészt a kezdet szerfölött sok nehézsége, másrészt a Mensa elhelyezése s ezzel a hely szüke.

Ezen 60 étkező közül 6 teljesen-, 12 fél- és 14 negyed-ingyenes, a többi, tehát 28 teljes fizetéses, kik a 20 kor. havi ebédidjat fizetik. A kedvezményes helyek létesítése olykép vált lehetségessé, hogy a Segélyegylet a tőkéje után járó kamatokat s egyéb, e célra fordítandó bevételeit ezentul nem pénzben osztja ki, havisegélyek címén, hanem a 32 kedvezményes étkező Mensa-dijához fizeti.

Tekintve a Segélyegylet szűk anyagi helyzetét, ezidőszerint nincs abban a helyzetben, hogy minden Mensa-tagnak legalább némi kedvezményt nyújtson. Idők folyamán remélhetőleg oly helyzetbe kerülhet, hogy nemcsak a tiszta, egészséges és izletes étkekre fog gondot fordíthatni, hanem az étlapot is kibővíti oly mértékben, hogy az a drágább vagy mondjuk a négy-

fogásos étkezőhelyekkel szemben is előnyt biztosítson a főisk. hallgatóknak úgy anyagi, mint egyéb tekintetben.

E helyen fordulok úgy az egyes, mint egyesületi szakkörökhöz és szaközönséghez azon alázatos *kérelmünkkel, kegyeskedjenek némi anyagi adományokban részesíteni a Mensát*; erre, eltekintve az alaptöke gyűjtésétől, annyival is inkább rászorulunk, mivel az eddigi befektetéseket a Segélyzőegyesület saját nemes célja rovására előlegezte a Mensának.

A kegyes adományokat tisztelettel kérjük Kövesi Antal főisk. tanár, segélyegyleti elnök urhoz küldeni.

Plentzner Frigyes

ifj. köri elnök s. e. vál. tag.

KÜLÖNFÉLÉK.

Miniszteri elismerés. Serényi Béla gróf földmivelési miniszter értesülésünk szerint a fatermés házilagos előkészítése körül kifejtett buzgó tevékenységükért és elért sikereikért *Szenes József* m. kir. főerdőtanácsosnak, a lugosi erdőigazgatóság főnökének, *Bereczky Gyula* erdőtanácsosnak és *Kaufmann Béla* főerdőmérnöknek leiratban elismerését nyilvánította, valamint ugyanezen czimen több tisztviselőt és altisztet jutalomban részesített.

A *Helianthus salsifis*, mint új takarmánynövény. A külföldi gazdasági és erdészeti szakirodalom terén most egy új növény képezi a közérdeklődés tárgyát, a *Helianthus salsifis* a rég ismert *csicsókának* egy válfaja, mely legfontosabb szerepét az erdészet és vadászat szolgálatában fogja betölteni, legyen szabad tehát az „Erdészeti Lapok“ hasábjain is a megérdemelt figyelmet reá szélesebb körben felhívni.

Különös aktualitást ad a kérdésnek az, hogy most jelent meg e növényről az első szakkönyv, melyet *Muck Richard* erdőtiszt és a *Znaimi* (Morvaország) vadetető növénytermelési kísérleti állomás vezetője irt és adott ki *der echte Helianthus und seine Bedeutung für die Landwirtschaft Wildpflege und den Gemüsebau* czimen. (Ára 2.60 korona, kapható szerzőnél Znaim.)

Muck a Helianthit, melyet a *jelenkor egyik leghálásabb és legfontosabb növényének tart*, Észak-Amerikából hozatta, hogy vele kísérletezzen. A közönséges csicsóka (*Helianthus tuberosus*), melyet a németek „Topinambur“-nak hívnak, a Helianthihoz, *használati értékét* tekintve, nem is hasonlítható. Eltér azonban külsőleg is.

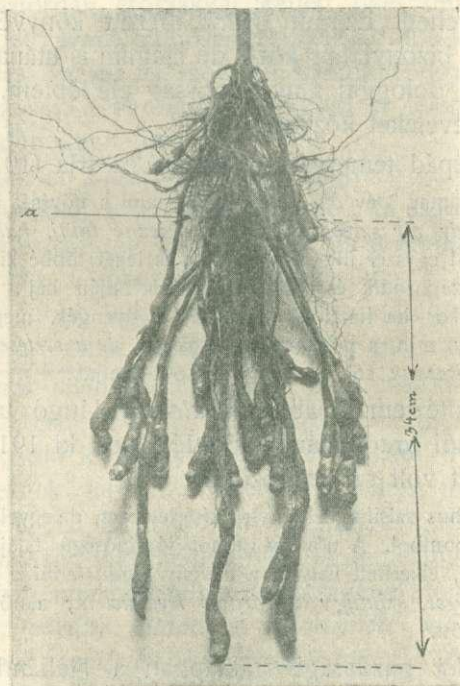

9. kép. A *Helianthus salsifis* növény lombozata nyár elején, sovány földön.

A csicsókának szára és levelei, virágja hasonlít ugyan a Helianthihoz, de a gumói mások. (A csicsókáé gumós, emezé hosszukás bunkós gyökerek.)

A Helianthit akkor tanulta megbecsülni a kísérletező, mikor egy kiélt, trágyázatlan, sovány homokos erdőtalajon ültette el a gumókat, és a kikelt és jól fejlődő növénynek csakhamar jól fejlődött szárrészei és nagy sötétzöld levelei a forró nyári szárazságot csodálatosan állották. Míg más növények bágyadtan szomorkodtak

az 1908. évi száraz és forró nyárban, addig a Helianthi üdén és a fonyadság jelei nélkül tartott ki, a nyolczadik héten végre bekövetkezett eső után pedig rohamosan indult neki a fejlődésnek, pedig silány földön élt. A Helianthi szárrésze, nagy leveleivel 2—3 m magasra is megnő (l. a 9. képet), míg gumóiban (l. 10. képet), tehát földalatti részében 70—100 darab ujjnyi és hüvelykujnyi vastag husos gyökereket növeszt.

10. kép. A Helianthus salsifis gyökérzete és gumói őszszel, sovány földön termelve.

A nagy fontossága ezen növénynek az, hogy a földfeletti része kitünő állati takarmánynak, gumói pedig nemcsak állati, hanem igen izletes, és a fekete gyökérhez vagy spárgához hasonlítható emberi eledelnek is bizonyultak.

A szárrészt leveleivel a bécsi erdészeti növényvédelmi intézet vegytani laboratóriumában megelemeztek, és benne 16·99% fehérjét, a gumókban 13·5% fehérjét állapítottak meg, míg a közepes erdei szénában 9·7%, a legjobbban 13·5%, a lóherszénában 12·3%

fehérjét találtak, a közönséges csicsóka földfeletti részeiben pedig csak 2·0⁰/₀-ot.

Erre is magyarázható, hogy míg a közönséges csicsóka levélzetét (szárát, levelét) sem frissen, sem szárítva sem a marha, juh, sem a szarvas, őz meg nem eszi, addig a Helianthi földfeletti részeit úgy a *szarvasmarha, juh, mint a szarvas, őz szívesen fogyasztja*, a gumókat pedig sertés, ló, marha stb., de még az ember is megeheti. Eziránt *Muck* idézett könyvében uradalmak és erdőtiszték bizonylatait közli, de magam is utánajártam a dolognak, mielőtt a dologgal a nyilvánosság elé léptem, és bizonyításul a következő leveleket közlöm:

Mühle Árpád temesvári kertésze ezt írja (1911 február 11.):

Helianthust már 3 év óta kultiválok, és ami a növényét illeti, *nem ismerek más növényt, mely oly szívós és igénytelen lenne talaj, kultúra és szárazság tekintetében.* Ahol egyszer ültetve volt, nem is lehet többé kipusztítani; mint a gazfű, folyton szaporodik és rossz talajban is buján hajt. Leveleit a szarvasmarha és ló, akkor ha fiatalok a hajtások és gyengék, megeszik, a gumókat élvezni lehet, úgy, mint a pozdort vagy spárgát, *de a sertéseknek is nagyon jó táplálékot szolgáltatnak*, sőt a krumplit is pótolhatják.

Kérdést intéztem továbbá *Aiszleitner* Hugó urhoz, József főherczeg kisjenői uradalmának főerdészéhez, ki 1911 február 20-án a következőket volt szíves közölni:

„A *Helianthus salsifis*-szel tényleg kísérletezem, de egyelőre csak *vad takarmányozási* szempontból. A növény gumói jóminőségű talajba lesznek elvetve, rendszeren mivelve, elkerített helyen, a növény *buján termi a gumókat, melyet a vad szívesen felvesz, szintugy a szárított leveleket is*; a növény két méternél magasabbra is nőtt.“

A *Köztelek* gazdasági szaklapban a Helianthust ajánlottam sertéslegelőnek, a falu alatti hepehupás, gödrös, ma csak a falusi sertécsorda heverőhelyének használt, tehát nem termő, improduktív területek kihasználására, azaz beültetésére, műtrágyázással kapcsolatban. Erre *Zempléni* Lászlóné urnő, herczegi uradalmi intéző neje, ki ezt a növényt évek óta tenyészti, a következőket írja:

„A Helianthi a csicsókának egy változata, tenyészföltételei, illetve *igénytelensége* ugyanaz. Hogy szárát föl takarmányozni érdemes-e, még eddig nem volt alkalman kipróbálni, de annyi bizonyos, hogy *gumója rendkívül jóízű, ugy emberi eledelnek, mint állati takarmánynak alkalmas, de sertéslegelő céljaira is föltétlenül alkalmas.*

Emberi eledelnek elkészítési módja végtelenül egyszerű: megtisztítva sós vízben megfőzik, zsirban piritott zsemlyemorzsával leöntik és sütőbe teszik, esetleg tejjel leöntve. Ha csakugyan igaz, hogy szára, *mely tényleg óriási tömegű*, állati takarmánynak értékesíthető, úgy föltétlenül *egy igen-igen értékes új takarmányfélével* van dolgunk, mely megérdemli, hogy minél többen kísérletezzenek vele."

Muck azt tapasztalta, hogy legelő tehenek amint teheték, be-betértek az ottani Helianthi-ültetvénybe és a növény leveleit leették. A pásztornak erőszakkal kellett őket onnét távoltartani. Egy más esetben *Muck* süldősértések elé adott a vályuba levágott Helianthi-leveles ágakat és azok azt szintén elfogyasztották. Hogy a Helianthi leveleit a *baromfiak* (tyukok) is lelegelik, azt német gazdasági szaklapokban olvastam.

Vadaskertekben a szarvas, őz a Helianthust szívesen fogyasztja; ezt *Muck* könyvében a sok külföldi erdész és erdőbirtokos levelén kívül egy magyarországi bizonylattal is igazolja, mely szerint Ágyán (Arad m.) a főhercegi vadaskertben a szarvasok, noha luczernaszénát, zabot, kukoriczát is kaptak eleségül, a vadetetőkbé rakott Helianthuslombot utolsó porczikáig megették.

Bizonylatnak talán ennyi is elég, nem czélom az, hogy hosszas leírással az érdeklődőket *Muck Richárd* igen érdekesen és kimerítően tárgyaló kis könyvének elolvasásától visszatartsam, de még szükségesnek tartom megemlíteni egy másik szempont figyelembevételét is. Ez a növény nemcsak mint új és *kétféle használatot* biztosító takarmánynövény érdemes figyelemre, hanem azon eléggé meg nem becsülhető sajátságánál fogva, hogy még a *legrosszabb, sovány földön és mindenféle művelés nélküli is megél: a kopár területek hasznosításánál is figyelembe jöhet*. *Muck* is czéloz erre könyvében (47., 48. lap) és nagy figyelemmel olvastam ezen fejtegetéseit, mert ha sikerülne ezen növényvel csak pár hold olyan területet is hasznosítani, mely ma improduktív voltánál fogva csak egy „fekélye“ a gazdaságnak: már maga ez is áldásossá tehetné ezt a növényt nálunk még elhanyagolt kulturájú vidékeken is.

Nagyon érdemes *Muck Richárd* könyve arra, hogy a magyar őstermelő szakmában működők (erdészek, gazdák) azt beszerezzék és elolvassák. Ma a könyv még csak német nyelven kapható, de remélhetőleg meglesz a magyar kiadása is. *e. Dorner Béla.*

Az erdészeti személyzet szaporítása Oroszországban. A birodalmi kormány határozatának megfelelően az erdészeti kincstár az északi kormányzóságokban, az Ural-hegységben, a Kaukázusban és Szibériában lévő nagy erdőterületek rendszeres művelésére 1000 (!) új erdőgondnokságot szervez. A múlt évben csak 60 új erdőgondnokságot létesítettek, mert nincs elegendő szakképzett személyzet. Az erdészeti szakiskolák megfelelő kibővítése ezen a bajon is fog segíteni. (Fr. L.)

Az amerikai tölgyfakivitel rohamosan fejlődik. Észak-Amerikában a tölgyfatermelés az 1900. évben volt a legnagyobb. Ez évben Indiana államban termeltek 649,794.000 köbláb tölgyfát, vagyis közel kétszer annyit, mint az 1908. évben. Ohio államban az 1900-ban termelt tölgyfamennyiség 596,618.000 köbláb volt, vagy háromszor annyi, mint az 1908. évben. (Fr. L.)

Német erdészek Jávában. Jávában a gyarmatügyi kormány szolgálatában már 14 német erdőmérnök van alkalmazva. Most ismét 10 erdőmérnököt alkalmaznak. A szerződés tartama 5 év, a *havi* fizetés az első két évben 325 hollandi forint (= 650 korona), a harmadik évtől kezdve 400 h. forint (800 korona). Ehhez járul még 2500 forint a berendezkedésre, felszerelésre és elsőosztályu hajójegy valamely hollandi kikötőből Bataviáig. Az erdőmérnökök körében Németországban uralkodó nagy verseny mellett a fiatal nemzedékhez tartozók szívesen ragadják meg az alkalmat, hogy állandó, jól fizetett munkakörhöz jussanak és látkörüket kibővítsék, ismereteiket gyarapítsák. (Fr. L.)

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBOL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetésegeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A földművelésügyi m. kir. miniszter kinevezte az erdőfelügyelőségek szolgálati ágazatához *Matusovits* Péter kir. alerdőfelügyelőt a IX. fizetési osztályból a VIII. fizetési osztályba kir. alerdőfelügyelővé; az állami kezelésbe vett községi erdők szolgálati ágazatához *Payer* Artur, *Monspárt* István és *Horváth* Viktor

m. kir. segéderdómérnököt a IX. fizetési osztályba m. kir. erdómérnökökké; a magyarországi kincstári erdők szolgálati ágazatához: *Muzsnay* Géza főiskolai tanárt, továbbá *Cseres* Gyula, *Székely* József és *Burdáts* János m. kir. főerdómérnököt a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsosokká; *Ondrus* Gyula, *Bohunitzky* Endre, *Lőfi* Jenő és *Békly* Albert m. kir. erdómérnököt a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdómérnökökké; *Orosz* Tamás, *Gasparik* Pál, *Szepessy* Elek, *Figuli* Lajos és *Bedő* Zoltán m. kir. segéderdómérnököt a IX. fizetési osztályba m. kir. erdómérnökökké; s végül az állami erdőtisztek összesített közös létszámában *Lippóczy* Béla és *Bársony* József m. kir. erdómérnökjelölteket a X. fizetési osztályba m. kir. segéderdómérnökökké, *Fiedler* Jenő m. kir. erdómérnökgyakornokot a XI. fizetési osztályba m. kir. erdómérnökjelöltté; s egyszersmind *Muzsnay* Géza m. kir. erdőtanácsost megbizta a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal vezetésével.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter kinevezte:

1. Az állami kezelésbe vett községi stb. erdők kezelésének szolgálati ágazatához *Porubszky* Gyula, *Gábor* Sándor, *Esztegar* Bálint, *Csopey* Kornél és *Szántó* Mihály m. kir. főerdómérnököt a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsosokká; *Dán* Elek, *Joós* Elek, *Pfundtner* Károly, *Bánik* György, *Zankó* Emil, *Zuskin* Ferencz, *Nyiri* Dénes és *Pribnow* Pál m. kir. erdómérnököt a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdómérnökökké; *Eördögh* Bertalan, *Fabián* Béla, *Koschätzky* Rezső, *Zimann* Ede, *Székács* Vincze és *Fröhlich* Brunó m. kir. segéderdómérnököt a IX. fizetési osztályba m. kir. erdómérnökökké;

2. A m. kir. erdőéri szakiskolák szolgálati ágazatához: *Török* Sándor m. kir. erdőtanácsosi cím és jelleggel felruházott m. kir. főerdómérnököt a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsossá;

3. a magyarországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatához: *Ivancsó* Bertalan, *Spanyol* Géza, *Keleti* Lajos, *Matavovszky* Árpád, *Radó* Pál, és *Kincses* József m. kir. főerdómérnököt a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsosokká; *Bészler* Kálmán, *Ladányi* Frigyes, *Elek* István, *Spettmann* János és *Tomassék* Miklós m. kir. erdómérnököt a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdómérnökökké; *Becker* Róbert, *Vidos* Miklós, *Matusovits* Károly, *Lux* Árpád, *Spengel* Sándor, *Simonffy* Gyula, *Füstös* Zoltán és *Garlathy* Oszkár m. kir. segéderdómérnököt a IX. fizetési osztályba m. kir. erdómérnökökké;

4. A horvát-szlavonországi kincstári erdők kezelésének szolgálati ágazatához: *Krajnyák* János, *Czeisberger* Ernő és *Hantos* Ernő m. kir. főerdómérnököt a VII. fizetési osztályba m. kir. erdőtanácsosokká; *Pfeiffer* Gyula m. kir. főerdómérnököt címmel és jelleggel felruházott m. kir. erdómérnököt és *Boór* Károly m. kir. erdómérnököt a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdómérnökökké; *Szilágyi* László m. kir. segéderdómérnököt a IX. fizetési osztályba m. kir. erdómérnökökké;

5. Az erdészeti kísérleti állomások szolgálati ágazatánál: *Róth* Gyula adjunktust a IX. fizetési osztályból a VIII. fizetési osztályba m. kir. főerdómérnökökké és erdészeti kísérletügyi adjunktussá;

6. Az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámába: *Balázs*

Emil, *Neumann Jenő*, *Barna Endre*, *Gruber Rezső*, *Hajdu Gyula*, *Szeőts Béla*, *Thegze László*, *Vagács Sándor*, *Dezső János*, ifj. *Benkő Rezső*, *Zathureczky Nándor*, *Erdey János*, *Hauszmann Béla*, *Pap András*, *Lányi Ákos* és *Szabó Lajos* m. kir. erdőmérnökjelöltek, valamint *Fáy Ede* okleveles erdész a X. fizetési osztályba m. kir. segéderdőmérnökökké.

*

Kugler István kalocsai érsekuralmi bácsi erdész állásáról leköszönt. A megüresedett bácsi erdőgondnoki állásra *Nemes Béla* központi erdész helyezettét át.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a kincstári erdészeti orvosok létszámában dr. *Mátrai Ignác* felsővisói kincstári erdészeti orvost a VIII. fizetési osztályba m. kir. kincstári erdészeti főorvossá, dr. *Saad András* lipótújvári és dr. *Schmidt Imre* körösmезеi kincstári erdészeti orvosokat pedig a IX. fizetési osztályba, m. kir. kincstári erdészeti orvosokká nevezte ki.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter az erdészeti segédhivatalok tisztí személyzetének létszámában kinevezte *Stégmeier Ödön* irodatisztet a IX. fizetési osztályba segédhivatali igazgatóvá, *Boér József*, *Debreczeni Ödön*, *Érsek Gusztáv* és *Gaál József* irodasegédtitsteteket pedig a X. fizetési osztályba irodatiszteké.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a főresvári m. kir. járási erdőgondnokság székhelyét Zernestre helyezte át és a m. kir. járási erdőgondnokság vezetőjéül áthelyezte *Vény János* m. kir. segédmérnököt Máramaroszigetről Zernestre.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Fás Gyula* m. kir. erdőtanácsost Székelyudvarhelyről Kaposvárra (hivatalfőnöknek), *Esztegár Bálint* m. kir. erdőtanácsost Hidalmásról Székelyudvarhelyre (hivatalfőnöknek), *Garda János* magy. kir. főerdőmérnököt Szovátáról Szászrégenbe (erdőgondnoknak), *Demény Lajos* m. kir. erdőmérnököt Szászrégenből Szovátára (erdőgondnoknak), *Purnyi Albert* m. kir. segédmérnököt Székelyudvarhelyről Hidalmásra (erdőgondnoknak), továbbá *Ráduly János* m. kir. főerdőmérnököt Beszterczéről Budapestre az erdészeti „A” főosztályba.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Niederland Rezső* m. kir. segéderdőmérnököt Beszterczéről Nagybereznára erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Barsi Árpád* m. kir. segéderdőmérnököt a szászsebesi m. kir. erdőhivataltól a besztercebányai m. kir. erdőigazgatósághoz helyezte át.

Az „Erdészeti Lapok“ 1911. évi VII. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a*) faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b*) más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíthatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

Erdei csemeteeladás

== 1911. évi tavaszi szállításra. ==

600.000	drb	2	éves lucfenyő magonc	<i>Picea excelsa</i> ,
1,300.000	„	3	„	„
50.000	„	4	„	átiskolázott „
1,200.000	„	2	feketefenyő magonc	<i>Pinus austriaca</i> ,
40.000	„	2	banksfenyő	<i>Pinus banksiana</i> ,
45.000	„	3	„	„
20.000	„	2	jegenyefenyő	<i>Abies pectinata</i> ,
600.000	„	1	kocsányostölgy csemete	<i>Quercus pedunculata</i> ,
400.000	„	2	„	„
250.000	„	3	„	„
1,200.000	„	1	kőriscsemete	<i>Fraxinus americana alba</i> ,
60.000	„	1	„	<i>ornus</i> ,
80.000	„	2	„	„
1,200.000	„	1	ákác	<i>Robinia pseudoacacia</i> ,
4.000	„	1	diófa	<i>Juglans nigra</i> ,
1.000	„	2	„	„

Továbbá :

fodorjuhar-, éger-, hárs- és gleditsia csemeték elsőrendű minőségben.

A csemeték mind elsőrendű minőségűek.

Árjegyzéket kívánatra küld :

Junghans E. erdőgondnoksága,

Lunkaszprie, u. p. Dobrest (Bihar m.). (I. X. 9.)

STAINER GYULA

cs. és kir. udv. szállító
Magyar Magpergető
:: :: Gyári :: ::

Körmend
(Vas megye.)

AJÁNL:

Elismert megbízható minőségű, szavatolt csiraképeségű

Tülevelű-
Lomblevelű-
Gyümölcs- } magvakat { saját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergetőgyárában kipergetve.

Fümagkeveréket } szavatolt utolsó termés. —
Fü és gazdasági } Minden talajnak megfelelő
magvakat } összeállításban.

Exotikus lomblevelű } magvak { csakis kipróbált, meg-
Exotikus tülevelű } } bizható minőségben.

Továbbá mindennemű

diszfaék és cserjék magvait

szinte szavatolt utolsó termésű s feltétlen sikert biztosító minőségben.

(2. VI. 5.)

Tü- és lomblevelű

facsemetéket,

minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökérezettel bíró példányokban. :: :: Továbbá

gyümölcsvadonczot, disz-, sor-, gyümölcs- és rózsafákat kifogástalan minőségben és diszcserjéket, disznóvényeket, diszfenyőket és cserjéket az elképzeltől legszebb formában

Faeladás. 36893/1857/E/I sz. — A boszniai és hercegovinai országos kormány erdőigazgatósága a čajnicai járásban, alább megnevezett erdőterületeken fekvő, hozzávetőlegesen megállapított famennyiségeket tövön, versenytárgyalás után eladja.

Folyó szám	Erdőterület megjelölése	I. és II. oszt. lucz- és jegenyefenyő-haszonfa	Bükk-haszonfa	Vasut, mely felé gravitál	Lefektetendő bánatpénz K-ban
		k ö b m é t e r			
1.	Kovač planina és Stakorina planina I. rész	117.000	31.000	Sarajevo-keleti vasut-vonal	3300
2.	Kovač planina és Stakorina planina II. rész	236.000	88.000		5900

Az egy koronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátott lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak a fent nevezett egy-egy erdőterületben eladásra kiirt összes famennyiségre vonatkozhatnak, legkésőbb 1911. évi május hó 30-án délelőtt 11 óráig, az alulirt országos kormány erdőigazgatóságánál nyujtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek, az országos kormány erdőigazgatóságánál Sarajevóban megtekinthetők, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevo, 1911. évi február hó 13-án.

(4. III. 3.) *A boszniai és hercegovinai országos kormány erdőigazgatósága.*

Termelők, szállítók, gyárosok, kereskedők és nagyfogyasztók, kik a

faáru-ipar

terén vannak érdekelve, hatóságok, pénzintézetek, vasuti és hajózási vállalatok, kik ennek helyzetéről tájékozva akarnak lenni, előfizetik a

„CENTRAL UNIVERS”

egyetemes szaklapot a faáruipar terén

Előfizetési díj:
félévre 6 kor.

BUDAPEST,
V., Mérleg-utca 2. sz.

(6. XXIV. 12.)

Faiskola terület 100 hold.

FARAGÓ BÉLA

cs. és kir. udv. szállító

magyar magpergető gyára,
erdészeti csemete-telepek

Zalaegerszeg.

Mag- és csemeteárjegyzéke megjelent. _____
Valódi Helianthi salsifis 1000 darabonként 35 korona.

(3. — 5.)

Pályázati hirdetés. 1043/911. sz. — Főméltóságú herceg Esterházy Miklós hitbizományi uradalmaiban betöltendő lehetőleg mielőbb:

I. Egy (1) erdőmérnöki állás a VI/3. fizetési fokban:

- a) 1800 korona törzsfizetés.
- b) 800 korona természetbeni és marhatartási járandóság megváltása.

c) 35 ürm^3 tűzifa házhoz szállítva.

d) Természetbeni lakás, vagy ennek hiányában 600 korona lakpénz.

e) Hivatalos utazások alkalmával a szabályzatilag megállapított napidíj, illetve étkezési díj.

II. Kettő (2) erdőmérnökgyakornoki állás a IX/1. fiz. fokban.

a) 1200 korona törzsfizetés.

b) 200 korona természetbeni stb. járandóság megváltása.

c) 12 ürm^3 tűzifa házhoz szállítva.

d) Egy bebutorozott szoba, vagy ennek hiányában 300 korona lakpénz.

e) Hivatalos utazásoknál a szabályzatilag megállapított fel-
számítások.

Az erdőmérnök a kismartoni központi igazgatóságához, egy
gyakornok az alsólendvai és egy gyakornok a lakompaki erdő-
felügyelőséghez lesz további rendelkezésig kinevezve.

Az erdőmérnökgyakornoki állásokra pályázók a selmecz-
bányai erdőmérnöki főiskola teljes végzését leczkekönyvmásolattal,
ép és erős egészségi állapotukat tisztí főorvosi, vagy más hatósági
orvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni; az erdőmérnöki állásra
pályázók pedig ezeken kívül az erdőmérnöki felsőbb államvizsga
letételét és eddigi gyakorlatukat is okmánymásolatokkal igazolják.

A szabályszerűen fölszerelt kérvények főméltóságú herczeg
Esterházy Miklós urhoz czimezve f. évi április hó 10-ig a hgi
központi igazgatóságához Kismartonba (Sopron m.) küldendők be.

Budapest, 1911. évi február hó 27-én.

(7. II. 2.)

Nagy Albert
kormányzó.

Uri ruhák készítéséhez való

JÓ BRÜNNI POSZTÓT ÉS LODENT

legjutányosabb gyári áron szállít

ETZLER és DOSTAL, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dus mintagyűjtemény a tavaszi és nyári évszakra, megtekintésre bérmentve.

Magyar levelezés.

(5. VI. 3.)

Faeladás. 31992—1723/E/I. sz. — A boszniai és herczegovinai
országos kormány erdőigazgatósága az alant megnevezett a „Kotor
városi és travniki“ járásokban fekvő erdőterületekben meglévő,

hozzávetőlegesen megbecsült famennyiségeket tövön versenytárgyalás útján eladja és pedig:

Az eladási tárgy száma	Erdőterület	I. és II. oszt. jegegye- és luczfenyő haszonfa	Bükk haszonfa	Vasuti vonal, mely felé a fa gravitál	Letendő bánatpénz koronákban
		k ö b m é t e r			
1.	Vrbanja és Bjela	1,007.000	574.000	Csász. és kir. katonai vonat	19.000
2.	Ugar	842.000		„Banjaluka-Doberlin“	9600

Az 1 koronás boszniai bélyeggel és az előirt bánatpénzzel ellátott, lepecsételt írásbeli ajánlatok, melyek csak a megnevezett egy-egy erdőterületnek eladásra kiirt egész famennyiségére szólhatnak, legkésőbb 1911. évi május hó 24-én délelőtt 11 óráig az országos kormány erdőigazgatóságánál nyújtandók be.

Az erre vonatkozó részletes hirdetmény, az ajánlati minta, valamint a versenytárgyalási feltételek az országos kormány erdőigazgatóságánál Sarajevóban betekintheők, hol kívánatra szóbeli tájékoztatások is adatnak.

Sarajevó, 1911. évi márczius hó 5-én.

(8. III. 2.) *Az országos kormány erdőigazgatósága.*

Eladás. Czirka 700 holdas, Szatmár megye Mózes falu határában levő, iparvágánnyal fölépitett avasi erdő. Ebből 400 hold fennálló ősbükk, 300 hold prima legelő. Írásbeli ajánlatok 10% bánatpénzzel akár a fára, akár a talajra külön is beadhatók. Az erdő május elsején a legnagyobb ajánlattevőnek lesz eladva. Buttykay László földbirtokos Mikola, Szatmár megye. (9. II. 1.)

Luczfenyőcsemete (*Picea exelsa*) **eladás.** Több százezer darabot, 4 és 3 éveset igen jutányos áron ajánl azonnali szállításra az

Uradalmi erdőhivatal, Gömör-Barkán. (10. II. 1.)

Pályázati hirdetés. A gróf Hadik-Barkóczy Endre őnagyméltósága varannói hitbizományi uradalmában, szervezett nyugdíj-képes erdőgyakornoki állásra a következő évi illetmények mellett pályázat hirdetik.

Évi fizetés 1600 korona, természetbeni lakás, 16 ürköbméter tűzifa a házhoz szállítva és a külső szolgáltnál megfelelő ellátás.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy a selmeczbányai erdészeti főiskola bevégzését igazoló bizonyítvánnyal és katonai kötelezettségi viszonyokról szóló bizonyítvánnyal felszerelt és sajátkezűleg írt kérvényeiket a folyó évi május hó 1-ig alulírt hitb. urad. erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Varrannó, 1911. évi márczius hó 16-án.

(11. II. 1.)

Hitb. urad. erdőhivatal.

Szálfaeladás. Gróf Károlyi László ur őméltósága tiszavidéki erdészetének f. évi vágásaiban kitermelt — ugymint Teb erdei 421 szál tölgy, 62 szál köris és 97 szál szil, továbbá Bag erdei 18 szál tölgy és végül olcsva-apatii erdei 13 szál tölgy — legalyazott és lesudarazott szálfák zárt írásbeli ajánlatok útján eladatnak.

A megajánlandó vételárnak legalább is 10%-át tevő készpénzzel avagy takarékbetéti könyvvel mint bánatpénzzel s az eladási feltételek egy aláírt példányával felszerelt, kellően lepecsételt zárt írásbeli ajánlatok legkésőbbben f. évi április hó 10-ik napjának d. e. 11 órájáig Örley István urad. főerdész ur kezeihez beadandók, avagy beküldendőek.

Az eladási feltételek kívánatra megküldetnek, avagy Juriss József urad. alerdész urnál (Vitka, Szatmár megye) is beszerezhetők, ki egyuttal a szükséges utbaigazításokat is megadja.

Elkéselt ajánlatok tárgyalás alá nem vétetnek.

Kegy, 1911. évi márczius hó 16-án.

(12)

Örley István
főerdész.

Faeladási hirdetés. 1059/1911. sz. — Körmöczbányai szab. kir. r. t. főbányaváros tanácsa részéről a városi képviselőtestület 1911. évi márczius hó 13-án 132. szám alatt hozott közgyűlési határozata alapján közhírré tétetik, miszerint a felsőbb hatósági jóváhagyás fentartásával nyilvános írásbeli versenytárgyalás és

kapcsolatos szóbeli árverés útján Pozseháj major (Turócz m.) udvarában raktározott és 1911. évi kitermelésből származó 565 drb., 408.022 m^3 és 4900 koronára becsült lucz-, jegenyehaszonfa eladatik.

A nyilvános szóbeli árverés 1911. évi április hó 12-én reggeli 10 órakor Kőrmöczbányán a városház üléstermében fog megtartatni; az írásbeli, lepecsételt és 490 korona értékű bánatpénzzel ellátott ajánlatok pedig, melyekben a felajánlott vételár számokban és betűkkel külön irandó ki és kiemelendő, hogy az ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltételül aláveti, legkésőbb folyó évi április hó 12-én délelőtti 10 óráig a szóbeli árverés megkezdéséig ezen czim alatt: „Ajánlat Pozseháj majorban raktározott fenyőfára“ a kőrmöczbányai polgármesteri hivatalnál mulhatlanul benyujtandók.

Kikiáltási ár a fent kitett becsár, melyen alul való ajánlatok el nem fogadtatnak.

Az árverési és szerződési feltételek az alulírott tanácsnál, nemkülönben a városi alsóstubnyai erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Pótfeltételes, hiányosan kiállított vagy felszerelt és általában oly ajánlatok, melyek az árverési vagy szerződési feltételeknek meg nem felelnek, továbbá oly ajánlatok, melyek távirati uton vagy melyek nem a kitűzött határidőre érkeztek be, vagy melyekhez az előirt bánatpénz készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban nem csatoltatott, figyelembe nem vétetnek, el nem fogadhatók és visszavetetni fognak.

Az eladandó fenyőszálfa bármikor megtekinthető.

Kelt Kőrmöczbányán, a városi tanácsnál 1911. évi márczius hó 16-án.

(13)

Szmettana
polgármester h.

Tölgyfaeladási hirdetmény. Az erdőfülei erdőbirtokosság Kápolnabércz erdejében 116798/909. F. M. rendelettel és 285/911. számú közg. erd. bizottsági határozattal engedélyezett tuskón és mellmagasságban kibélyegzett 4366 darab, 2262 m^3 mű- és 4019 m^3 tűzifára becsült koros tölgyek Erdőfüle községhezánál 1911. év április hó 27-én délelőtt 10 órakor zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen kikiáltási áron felül tövön az erdőben eladja.

Kikiáltási ár 50.930 korona. Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/₀-a. Utóajánlatok nem fogadtnak el.

Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alulírott nál megtekinthetők. Erdőfüle, 1911. év márczius hó 18-án.

(14)

Boda Pál
erdőbirtokossági elnök.

Fegyvereket

elsőkézből és legolcsóbb árban ajánl

HAMBRUSCH JÓZSEF

fegyvergyáros, FERLACH (Karinthia).

Ami nem válik be, azt szívesen kicserélem. Javításokat, új agyazásokat, valamint új csöveknek beillesztését is átveszem és jótállás mellett legolcsóbban számítom meg. Kérje a legújabb, nagy, 200-nál több szép ábrával ellátott fegyverárjegyzékemet, amelyet ingyen és bérmentve küldök. Minden kérdésre szívélyesen felvilágosítást adok.

●●●●● LEVELEZÉS MAGYAR! ●●●●●

(15. — 1.)

Pályázati hirdetmény. Kerestetik *főiskolai képzettséggel bíró erdész*, ki az erdei munkálatok (erdőkihasználás, felujítás, vadgondozás, önálló vezetésében gyakorlattal bír. Megkívánatik a magyar és német nyelv bírása. Okmánymásolatokkal felszerelt magyar és német nyelvű ajánlatok fizetési igények megjelölésével „Kronberger Mór és Fia Budapest, V., Akadémia-utca 5.” címre *postán* küldendők be.

(16)

Pályázati hirdetmény erdészeti altiszti (erdőlegényi, segéderdőőri) állásokra. 1050/1911. sz. — A lipitújvári m. kir. főerdőhivatal pályázatot hirdet a kerületében megüresedett kettő (2) I. oszt. erdészeti altiszti (főerdőőri), előléptetés esetén kettő (2) II. oszt.

erdészeti altiszti (erdőőri) egy (1) I. oszt., előléptetés esetén három (3) I. oszt. erdőlegényi, három (3) II. oszt. erdőlegényi, illetőleg három (3) I. és három (3) II. oszt. segéderdőőri állásra.

Az altiszti állásokra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülírt szakképzettségüket; az államerdésznél szolgálatban nem állók ezenfelül kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított s ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképességüket bizonyító orvosi bizonyítvánnyal, nemkülönben életkorukról, illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről katonai kötelezettségükről szóló hiteles bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket felettes hatóságuk, az állami szolgálatban nem állók pedig az illetékes politikai hatóságuk útján 1911. évi április hó 30-ig a liptóújvári m. kir. főerdőhivatalhoz nyújtják be.

Liptóújvár, 1911. évi márczius hó 23-án

(17)

M. kir. főerdőhivatal.

<p>☞ Helianthi salsifis ezre 35.— Korona franco. ☞</p> <p>ERDEI MAGVAK</p> <p>és azok csemetéi megbízható és kipróbált minőségben beszerezhetők</p> <p>SÁNDOR IMRE erdészei magkereskedő és csemetenagytermelőnél .•.</p> <p>SZÉKESFEHÉRVÁR (18. II. 1.)</p> <p>2-3 méteres ákác- és szilsuhángok ezre 30.— Kor.</p>
--

Tölgyfaárverési hirdetmény. 26/1911. sz. — Bereg vármegye Izsnyéte község volt urbéres legelőbirtokosságának izsnyétei közlegelőjén eladásra engedélyezett 200 drb. tulkoros tölgyfa 1911 máius hó 2-ik és következő napjain tartandó nyilvános árverésen a helyszínen szálanként, becsáron, vagy azonfelül eladatni fog.

Az összes fák fatömege haszonfában 311 m^3 és tűzifában 676·5 m^3 .

A kiszállítási határidő három hónap.

A vételár azonnal fizetendő.

A részletes feltételek a gorondi körjegyzői irodában naponként déli 12 óráig megtekinthetők.

Izсныéte, 1911. évi márczius hó 26-án.

Molnár Jenő
urb. jegyző.

(21)

Dudinszki Mihály
urb. elnök.

FÖRSTER-KREIDE

MÜLLER ÁRMIN

vas- és fém-tömegezőkgyára,
erdészeti mérő- és jelzőeszközök

BUDAPEST, VI., CSÁNGÓ-UTCZA 3/a.

TELEFON 137-57.

Magy. kir. postatakarékpénztár-számla 26566.
Cheque-számla a Központi Kereskedelmi és
Iparbanknál.

KÜLÖNLEGESSÉG:
szab. „Herkules“ vaskapcsok, talp-
∴ fák és egyéb fák repedése. ∴

Az egyetlen hazai ilyenmü válat, hol mindennemü erdészeti szerszámok jutányos áron központosítva vannak. Ninesen zavar a beszerzésnél, gyors és pontos kiszolgálás, versenyárak. — Számos m. kir. állami erdőhivatal, járási erdőgondnokságok, városi és uradalmi erdőhivatal allandó szállítója. Tömeges elismerőlevél vevőktől, ez. k között:

M. kir. járási erdőgondnokság Szepesszombat, 1911/130. szám.
Van szerencsém értesíteni, miszerint a szállított tárgyakkal teljesen meg vagyok elégedve és a kezelésem alatt álló birtokosok részére is ezentul a t. Czégnél fogom a rendeléseket eszközölni.
Szepesszombat, 1911 márcz. 20.
Olvashatlan aláírás
m. kir. s. erdőmérnök.

Gróf Teleki László Gyula erdőhivatala, Nagysomkut.
Szívesen elismerjük, hogy a t. Czimtől rendeltfamegmunkáló-eszközökkel ugy kiállítás, valamint tartósság tekintetében teljesen meg vagyunk elégedve; szükségletünket e czikkeken ezentul csakis t. Czimnél fogjuk beszerezni.
Nagysomkut, 1911 márczius 23.
Olvashatlan aláírás urad. főerdész.

Minden kérdezősködés elintéztetik. **Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.**
(22. XXIV. 1.)

Pályázat erdészjelölt állásra. A szepesi püspökség savniki uradalmának szepestapolczai erdőhivatalánál egy

erdészjelölti állás

betöltendő.

Ezen állással következő illetmények vannak egybekötve:

Évi fizetés 1200 korona, egy butorozott szoba, 28 ürméter tűzifa házhoz szállítva, külső munkálatoknál négy korona napidíj.

A püspöki uradalom összes erdészeti személyzete nyugdíj-képes Ó cs. és apostoli királyi felsége 1905. évi április 11-én kelt legfelsőbb elhatározása alapján.

Pályázóktól megkívántatik:

1. Hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ban előirt minősítéssel birjanak.

2. Az üzemtervek elkészítésében — felmérés, becslés, térképezés — kellő jártasság.

3. A tót nyelvnek legalább szóban való birása.

4. Ép, erős testalkat, jó halló-, látó- és beszélőképesség.

Megjegyeztetik, hogy az első év próbaszolgálatnak fog tekintetni, nyugdíjba való beszámítással.

Kérvények április hó 30-ig püspök ur önnagyméltóságához czimezve, alulirott hivatalhoz beküldendőek és az állás a kinevezendő által mentől előbb, de legkésőbbben július hó elsején elfoglalandó.

Szepestapolcza, 1911. évi márczius hó 21-én

Vasuti állomás Poprádfelka.

(19)

Püspöki uradalom erdőhivatala.

Pályázati hirdetmény bányafaszállításra. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság pályázatot hirdet az alább részletezett tölgy- és fenyőbányafákra, melyek vagy egészben, vagy csoportonként is a megnevezett bányatelepekre 1911 július 1-től 1912 július 1-ig terjedő egy év alatt lesznek beszállítandók.

Az ajánlat esetleg két évre, azaz 1913 július 1-ig terjedő időre, tehát két évi szükségletre is szolgálhat.

Az ajánlatok 1911 április 15-ig az alulirott társasághoz intézendők.

Szükséglet részletezése: (Mellékelt két kimutatás szerint.)

*Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű
Részvénytársaság.*

(20)

Budapest, V., Nádor-utca 36. sz. II. em.

I. KIMUTATÁS

a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű r.-t. ózdvidéki és salgói kőszén-, valamint vashegyi, rákosi és sajóvölgyi vaskőbányáinak 1911/12. évi *tölgybányafa* szükségletéről.

Hossz <i>m</i>	Felső- vastagság <i>cm</i>	Bán- szállítás	Som- sály	Járdán- házak	Salgó- bánya	Vas- hegy	Rákos- bánya	Rozsnyó	Alsó- sajó	Oláh- patak	Sébes- patak	Összes- sen
		d a r a b										
t ö l g y b á n y a f a												
1:70	16	—	—	—	—	—	1500	—	—	—	—	1500
1:80	16	—	3500	—	—	—	—	—	—	—	—	3500
2:00	18—20	—	—	—	—	—	—	3000	600	500	100	4200
	16	—	6000	—	—	—	—	—	—	—	—	6000
2:20	18—22	—	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	1000
	16	—	—	—	—	—	4000	—	—	—	—	4000
	17	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	—	1000
2:40	13—20	—	—	—	—	6500	—	—	—	—	—	6500
	22—24	—	—	—	—	—	—	—	600	1000	200	1800
2:50	19	—	1500	—	—	—	—	—	—	—	—	1500
	22—24	—	—	—	—	—	—	1000	600	50	—	1650
2:60	17	—	—	—	—	—	4000	—	—	—	—	4000
3:00	19	—	4000	—	—	—	—	—	50	50	—	4000
3:00	24—28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100
3:20	20	—	1400	—	—	—	—	—	—	—	—	1400
3:50	24—28	—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	100
4:00	26—30	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	50
Összesen ...	—	—	17400	—	—	6500	9500	5150	1850	1600	300	42300
t ö l g y r o v á t f a												
120 × 10/4 <i>cm</i>	—	55000	80000	50000	—	—	—	20000	5000	2000	—	212000
220 × 10/5 "	—	—	—	—	—	—	—	1000	1000	—	—	2000
Összesen ...	—	55000	80000	50000	—	—	—	21000	6000	2000	—	214000
v a s u t i t ö l g y t a l p f a												
100 <i>cm</i> hosszú	} széles	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—	1000
18 " vastag		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
110 " hosszú	} széles	—	—	—	—	—	—	500	500	1000	300	2300
12 " vastag		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
120 " hosszú	} széles	—	—	—	—	—	1000	—	—	—	—	1000
20 " vastag		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
220 " hosszú	} széles	—	—	—	—	—	—	200	150	100	—	450
15 " vastag		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen ...	—	—	—	—	—	—	2000	700	650	1100	300	4750
f ü r é s z e l t t ö l g y d e s z k a												
150 <i>cm</i> hosszú	} széles	—	10000	—	—	—	—	—	—	—	—	10000
14—18 " vastag		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 " vastag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
h é j a z o t t t ö l g y s z é l d e s z k a												
120 <i>cm</i> hosszú	} széles	—	14000	—	—	—	—	—	—	—	—	14000
20—25 " vastag		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 " vastag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Az árak helyt bányaaállomás ajánlandók köbméter szerint darabszám szerint

II. KIMUTATÁS

a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű r.-t. őzdvidéki és salgói kőszén-, valamint vashegyi és sajevölgyi vaskőbányáinak 1911/12. évi *fenyőbányafa* szükségletéről.

Hossz	Felső vastagság	Bán- szállás	Somsály	Járdán- háza	Salgó- bánya	Vashegy	Rozsnó	Alsósajó	Oláh- patak	Sebes- patak	Összesen
<i>m</i>	<i>cm</i>	f e n y ő b á n y a f a									
1·50	14	—	5500	—	—	—	—	—	—	—	5500
	10—18	—	—	—	—	800	—	—	—	—	800
1·60	16	550	—	—	—	—	—	—	—	—	550
	16—18	—	—	—	—	—	3500	1000	—	—	4500
1·70	15	—	9600	—	—	—	—	—	—	—	9600
	16	2450	—	5000	—	—	—	—	—	—	7450
1·80	16	—	5000	1500	—	—	—	—	—	—	6500
	17	4100	—	—	—	—	—	—	—	—	4100
18—20	—	—	—	—	—	—	5000	4000	2000	500	11500
	16	—	5700	—	—	—	—	—	—	—	5700
2—	17	—	—	6000	9000	—	—	—	—	—	15000
	18	14200	—	—	—	—	—	—	—	—	14200
18—22	—	—	—	—	—	—	5000	1000	2000	1000	9000
	17	—	2000	—	—	—	—	—	—	—	2000
2·20	18	—	—	6000	—	—	—	—	—	—	6000
	20	3700	—	—	—	—	—	—	—	—	3700
13—20	—	—	—	—	—	5200	—	—	—	—	5200
	22—24	—	—	—	—	—	16000	6000	3000	2000	27000
2·30	18	—	—	—	4000	—	—	—	—	—	4000
	19	—	—	1500	—	—	—	—	—	—	1500
2·40	22—24	—	—	—	—	—	2000	1500	1000	1000	5500
	18	—	—	—	1200	—	—	—	—	—	1200
2·50	21	4800	—	—	—	—	—	—	—	—	4800
	19	—	1000	—	—	—	—	—	—	—	1000
2·60	20	—	—	800	2600	—	—	—	—	—	3400
	22	3800	—	—	—	—	—	—	—	—	3800
24—28	—	—	—	—	—	—	1200	—	—	50	1300
	20	—	—	—	1800	—	—	—	—	—	1800
3·20	21	—	—	—	380	—	—	—	—	—	380
	23	1400	—	—	—	—	—	—	—	—	1400
3·50	24—28	—	—	—	—	—	100	300	50	50	500
	21	—	—	—	220	—	—	—	—	—	220
4—	23	500	—	—	—	—	—	—	—	—	500
Összesen	---	35500	28800	20800	19200	6000	32800	13800	8100	4600	169600
F e n y ő r o v á t f a											
120 × 10·4 cm	—	—	—	24000	27000	40000	—	12000	5000	—	108000
H é j a z o t t f e n y ő s z é l d e s z k a											
120 cm hosszú	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20—25 cm széles	—	14000	—	—	—	—	—	—	—	—	14000
1 cm vastag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Az árak helyett bányáállomások köbméter szerint

darabszám szerint

Megjegyzés: Bányászati vasúti állomása Czenter; Somsály vasúti állomása Ózd; Járdánháza vasúti állomása Ózd; Salgóbánya vasúti állomása Salgótarján; Vashegy vasúti állomása Nagyrőcze; Rákobánya vasúti állomása Jolsva; Sebespatak vasúti állomása Rozsnó.

Faarverési hirdetmény. A Durand nagyközség előljárósága 1911. évi április hó 24-én délelőtt 10 órakor a községházán tartandó nyilvános írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdő „A” üzemosztályának 1911—1912. évi vágásában tövön álló és szétdöntött 215 drb. lucz-, 1643 drb. jegenye- és 228 drb. vörösfenyőtörzset, együttesen 1398·20 tm^3 -re becsült haszonfatömeggel, 173·14 tm^3 -re becsült tűzifatömeggel és 23·94 tm^3 -re becsült luczfenyőkéreggel. Becsár 11.595 kor. Kiszállítási határidő bezárólag 1913. év márczius hó 31-ig.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe: *a)* ha a hirdetményben kitűzött óra előtt nyujtatnak be; *b)* ha tisztán kivethető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget; *c)* ha az ajánlat szövege, valamint annak borítéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza, úgy amint az a hirdetményben foglaltatik; *d)* ha lepecsételve és ivenkint 1 koronás bélyeggel ellátva adatnak be; *e)* ha tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy az ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti; *f)* ha bánatpénzképen a megajánlott összegnek legalább 10⁰/₀-át készpénzben tartalmazzák; *g)* ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható; és *h)* ha a boríték kívül „Ajánlat a durandi „A” üzemosztály 1911—1912. évi vágás fakészletére” felírással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek a lőcsei m. kir. áll. erdőhivatalnál, az annak alárendelt szepesszombati m. kir. járási erdőgondnokságnál és a nagyközség előljáróságánál tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Szepesszombat, 1911. évi márczius hó 27-én.

M. kir. járási erdőgondnokság:

(24)

Zimann Ede

m. kir. erdőmérnök.

Az Északnyugati Kárpátokban erdőmérnök vagy erdőgazdátosi házában f. é. július hó 1-től 4—5 heti tartózkodás czéljából egy szobát, esetleg ellátással keres fiatal tanár nejével és egy gyermekével. Csakis azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek biztos kilátásba helyezik az alkalmat csakis vaddisznóra v. vadmacskára vadászhatni. Szives ajánlatok mielőbb „B. Zs.” Modor, Pozsony m.-be címzendők. (23)

Termelt tölgyhaszonfaeladás. 34296/1911. sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságához tartozó erdőbádonyi erdőgondnokságnál termelt, erdei rakodóra kihozott és kéreggel együtt méretezett 2907·21 m^3 tölgyhaszonfa hét eladási csoportra megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok, melyek 1911. évi április hó 24-én déli 12 óráig nyújtandók be Besztercebányán, a m. kir. erdőigazgatóságnál, április hó 25-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácsstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, a faanyagok és kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1911. évi márczius hó.

(25)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Luczfenyőkéregeladás. 2130/34374/M/1911. évi sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságához tartozó, alant megnevezett erdőgondnokságok luczkéregtermése zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni. Nevezetesen: I. csoport. A benesházai és vaczoki erdőgondnokságnál 1911—1915. években termelhető, összesen mintegy 5900 $\ddot{u}rm^3$ luczkéreg.

Kikiáltási ár évenként fizetendő átalányösszegben 945 kor. Bánatpénz 480 korona.

II. csoport. A kisgarami, cserpataki, rezsőparti, gampéterii, jeczenyei, gamszentandrásai, luczatői és zólyomlipcsei erdőgondnokságnál 1911—1915. években termelhető, összesen mintegy 13.564 $\ddot{u}rm^3$ luczkéreg.

Kikiáltási ár: évenként fizetendő átalányösszegben 1356 kor. Bánatpénz 680 kor.

Az ajánlatok, melyek 1911. évi április 18-án déli 12 óráig nyújtandók be a beszercezbányai m. kir. erdőigazgatóságnál, április hó 19-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanács-termében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a beszercezbányai erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1911. évi márczius hóban.

(26)

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Termelt hántatlan fenyőműhasáb- (cellulosefa), fenyőtüzifa- és fenyőhaszonfaeladás. A lipitújvári m. kir. főerdőhivatalnál az alább megnevezett erdőgondnokságokban kitermelt rakodókra kihozott következő faanyagok kerülnek az alábbi csoportosítás szerint zárt írásbeli ajánlatok útján eladásra.

I. csoport. (Fenyőházai erdőgondnokság) 5000 $\text{ü}r\text{m}^3$ fenyőhasáb- és dorongtüzifa. Kikiáltási ár $\text{ü}r\text{m}^3$ -ként 6 (hat) korona. Bánatpénz 3000 korona.

II. csoport. (Fenyőházai erdőgondnokság) 4500 $\text{ü}r\text{m}^3$ hántatlan fenyőműhasáb. Kikiáltási ár $\text{ü}r\text{m}^3$ -ként 7 (hét) korona. Bánatpénz 3200 korona.

III. csoport. (Likavai erdőgondnokság) 461·51 tm^3 lucz- és jegenyefenyőhaszonfa. Kikiáltási ár 15 cm -ig 9 (kilencz), 16—25 cm -ig 15 (tizenöt) és 26 cm -en felül 17 (tizenhét) korona. Bánatpénz 900 korona.

IV. csoport. (Szvarini erdőgondnokság) 577·71 tm^3 lucz- és jegenyefenyőhaszonfa. Kikiáltási ár 25 cm -ig 14 (tizennégy) és 26 cm -en felül 16 (tizenhat) korona. Bánatpénz 900 korona.

V. csoport. (Teplicskai erdőgondnokság) 500 drb. evezőrud. Kikiáltási ár darabonként 70 fillér, 906·19 tm^3 lucz- és jegenyefenyőhaszonfa. Kikiáltási ár 25 cm -ig 13 (tizenhárom) korona, 26 cm -en felül 15·5 (tizenöt 50/100) korona. 603·75 tm^3 veresfenyőhaszonfa. Kikiáltási ár 25 cm -ig 21 (husznegy) korona, 26 cm -en felül 24 (huszonnégy) korona. Bánatpénz 2700 korona.

Ajánlatok az egyes eladási csoportok összes faanyagára tehetők csoportonként, vagy pedig több csoportra is egy ajánlaton.

Az ajánlatok, melyek legkésőbbben 1911. évi április hó 19-én délután 6 óráig nyújtandók be Liptóújváron a m. kir. főerdőhivatalnál, április hó 20-án délelőtt 10 órakor fognak a főerdőhivatal helyiségében nyilvánosan felbontatni.

Az árverési feltételek, az ajánlati űrlap és boríték a lipitóújvári főerdőhivatalnál beszerezhetők.

Budapest, 1911. évi márczius havában.

(27)

Földmivelésügyi miniszter.

Feladási hirdetmény. Alulírott volt urbéreszek elnöke közölni teszem, hogy a m. kir. földmivelésügyi miniszter 104188/907. számú rendelete értelmében a marczalii volt urbéreszek Somogy vármegye Marczali község határában fekvő legelő erdejének összes fakészlete kihasználásra engedélyeztetett.

A fakészlet áll 455 drb. kocsánytalan tölgy és 69 drb. cser-tölgyfából, melynek fatömege mintegy 184 m^3 műfa és 346 m^3 tűzifára becsültetett: 6577 korona becsérték, mint kikiáltási ár, kettő évi kihasználási időtartam mellett Marczali (Somogy vm.) községházánál 1911. évi május hó 30-án, azaz kedden d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés után el fog adatni.

Bánatpénz: 10⁰‰.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Zárt írásbeli ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha azok a szóbeli árverés megkezdése előtt jutottak az árverést vezető volt urbéri elnökhöz, vagyis legkésőbb 1911. évi május hó 30-án délelőtt 10 óráig, — továbbá, ha azok lepecsételve és —ivenként 1 koronás bélyeggel ellátva, tisztán kivehető — számjegyekkel és betűvel kiírva — tartalmazzák a megállapított összeget, valamint azt a nyilatkozatot is, hogy az ajánlattévő az árverési szerződési feltételeket ismeri, azoknak magát aláveti, ezek mellett, ha azoknak ugy szövege, mint borítéka kívül az értékesítendő fahasználát pontos megjelölését tartalmazza és ugy vannak aláírva, hogy abból az ajánlattevő neve és lakhelye, u. p. világosan kiolvasható és végül, ha bánatpénzzel vannak felszerelve.

A részletes árverési és szerződési feltételek a nagyatádi m. kir. járási erdőgondnokságnál Kaposvárrott és a volt urbéreszek

elnökénél, illetve a marczalii községházán a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Fentemlített erdőgondnokság a részletes árverési és szerződési feltételek másolatát írásbeli megkeresésre 2 korona másolati díj beküldése ellenében kiadja.

Marczali, 1911. évi márczius hó 11-én.

Szabó Ferencz s. k.
a volt urb. erdőügyi elnöke.

(28)

**Az „Erdészeti Lapok“ 1911. évi VII. füzetének
tartalma:**

	Oldal
<i>Gegesi Kiss Ernő</i> : Szociálpolitika és erdészet	433
<i>Kaán Károly</i> : „Házi kezelés“	446
<i>Bartha Ábel</i> : Fadöntőcsavar álló fáknak tetszés szerinti irányban való döntésére	455
Az állami erdőtisztek gyűlése	471
Állami erdészetünk (<i>Kaán Károly</i>)	478
Mensa Academica Selmezbányán	482
KÜLÖNFÉLÉK. Miniszteri elismerés. — <i>Helianthus salsifis</i> , (<i>e. Dorner</i> <i>Béla.</i>) — Az erdészeti személyzet szaporítása Oroszországban. (<i>Fr. L.</i>) — Az amerikai tölgyfakivitel. (<i>Fr. L.</i>) — Német erdészek Jávában. (<i>Fr. L.</i>)	483
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	488
HIRDETÉSEK	I—XIX

